

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 19. marraskuuta 2020
(OR. en)

13167/20

COHAF 63
RELEX 905
COVID-19 36
MAMA 172
MOG 74
COLAC 68
ONU 74

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	16. marraskuuta 2020
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	C(2020) 7983 final
Asia:	Komission tiedonanto annettu 16.11.2020, KOMISSION OHJEET HUMANITAARISEN AVUN TOIMITTAMISESTA COVID-19-PANDEMIAN TORJUMISEKSI TIETYISSÄ EU:N RAJOITTAVIEN TOIMENPITEIDEN SOVELTAMISALAAN KUULUVISSA TOIMINTAYMPÄRISTÖISSÄ

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja C(2020) 7983 final.

Liite: C(2020) 7983 final

Bryssel 16.11.2020
C(2020) 7983 final

Komission tiedonanto

annettu 16.11.2020,

KOMISSIION OHJEET HUMANITAARISEN AVUN TOIMITTAMISESTA COVID-19-PANDEMIAN TORJUMISEKSI TIETYISSÄ EU:N RAJOITTAVIEN TOIMENPITEIDEN SOVELTAMISALAAN KUULUVISSA TOIMINTAYMPÄRISTÖISSÄ

JOHDANTO

EU:n rajoittavat toimenpiteet (pakotteet) voivat koostua tiettyjen henkilöiden, yhteisöjen ja elinten varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttämisestä sekä joissakin tapauksissa tiettyjen tavaroiden ja palveluiden kauppaa koskevista rajoituksista. Rajoitusten tarkoituksena on saavuttaa unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet eli erityisesti säilyttää rauha, vahvistaa kansainvälistä turvallisuutta sekä lujittaa ja tukea demokratiaa, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta, ihmisarvon kunnioittamista, tasa-arvon ja yhteisvastuun periaatteita sekä Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattamista (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artikla).

EU:n pakotteet ovat kohdennettuja. Ne kohdennetaan niihin, joiden toiminta vaarantaa edellä mainitut arvot. Samalla pyritään välttämään siviiliväestöön kohdistuvia kielteisiä seurauksia. EU:n pakotteiden tarkoituksena ei missään nimessä ole estää humanitaarisen avun toimittamista. Tämä koskee myös lääkinnällisiä toimenpiteitä. EU:n toimenpiteet noudattavat kaikkia kansainvälisen oikeuden ja erityisesti ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden, kansainvälisen pakolaisoikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden¹ mukaisia velvoitteita.

Pakotteet voivat muuttaa maan kykyä torjua covid-19-tautia, sillä niillä on vaikutuksia tiettyjen tavaroiden ja teknologioiden hankintaan joko siksi, että näihin tavarihin sovelletaan rajoituksia (esimerkiksi kaksikäyttötuotteet, joita voidaan käyttää myös sotilaallisiin tarkoituksiin), tai siksi, että niiden hankintaan osallistuvat henkilöt ovat pakotteiden kohteena. Välillinen mutta merkittävä vaikutus voi lisäksi olla sillä, että tietyt toimijat eivät halua toteuttaa liiketoimia, jotka liittyvät pakotteiden kohteena olevaan maahan tai henkilöön, vaikka liiketoimet olisivat laillisia (säännösten vaadittua tiukempi noudattaminen), koska kyseiset toimijat pelkäävät rikkovansa pakotteita tahattomasti tai koska ne katsovat, että taloudelliset kannustimet eivät ole riittäviä verrattuna kyseisistä liiketoimista aiheutuviin riskeihin. Rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevat henkilöt ja tahot voivat lisäksi siirtää itseensä kohdistettujen kansainvälisten pakotteiden taloudelliset seuraukset siviiliväestön kannettavaksi, mikä lisää pakotteiden ulkopuolella olevan siviiliväestön ahdinkoa.

EU:n voimassa olevat pakotteet ja EU:n pakotteissa nimettyjen henkilöiden ja yhteisöjen täydellisten luettelojen tiedot sisältyvät EU:n pakotekarttaan². Luettelo henkilöistä ja yhteisöistä on saatavilla myös EU:n talouspakotetietokannassa³. Molemmat työvälineet ovat vapaasti humanitaaristen toimijoiden käytettävissä.

¹ Neuvoston päätelmät humanitaarisesta avusta ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta – Bryssel, 25.11.2019 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14487-2019-INIT/fi/pdf>).

² <https://www.sanctionsmap.eu/> EU:n lainsäädännön virallinen lähde on EU:n virallinen lehti, joka on ristiriitatilanteissa etusijalla pakotekarttaan nähden.

³ <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>

YLEISET PERIAATTEET

- ✓ EU:n pakotteiden tarkoituksena ei ole estää humanitaarisen avun toimittamista. Kaikki toimet, joita ei ole nimenomaisesti kielletty EU:n pakotteiden nojalla, katsotaan sallituiksi, ellei kansallinen toimivaltainen viranomainen toisin ilmoita. Säännösten vaadittua tiukempi noudattaminen ei saisi johtaa siihen, että mahdollisuudet toimittaa humanitaarista apua heikkenevät.
- ✓ EU:n pakotteet saattavat sisältää poikkeuksia, jotka mahdollistavat muutoin rajoitusten kohteena olevien toimien toteuttamisen humanitaarisen avun toimittamiseksi. Rajoitusten soveltamisalaan kuuluva toiminta voidaan covid-19-pandemian torjunnan yhteydessä poikkeuksellisesti sallia, vaikka poikkeuksista ei olisi nimenomaisesti säädetty, jos humanitaarisen avun toimittamista ei voida muuten varmistaa.
- ✓ Humanitaaristen toimijoiden on osoitettava kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle, että voimassa olevien poikkeusten edellytykset täyttyvät, tai jos tällaisista poikkeuksista ei ole säädetty, että ainoa mahdollinen vaihtoehto humanitaarisen avun toimittamiseksi sitä tarvitseville on rajoitusten soveltamisalaan kuuluviin toimiin turvautuminen. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten olisi annettava tarvittavat toimintaohjeet siitä, miten humanitaarista syistä tehtäviä poikkeuksia on mahdollista saada. Poikkeusta koskeva pyyntö on käsiteltävä nopeasti.
- ✓ Komissio kehottaa jäsenvaltioita perustamaan yhteyspisteen humanitaarisista syistä tehtäviä poikkeuksia varten ja tekemään tiivistä yhteistyötä covid-19-

Näiden ohjeiden tarkoituksena on antaa kysymysten ja vastausten muodossa käytännön opastusta siitä, miten EU:n pakotteita olisi sovellettava, kun annetaan humanitaarista apua (erityisesti lääkintäapua) covid-19-pandemian torjumiseksi⁴. Nämä ohjeet on suunnattu kaikille EU:n lainkäyttövaltaan kuuluville toimijoille, jotka osallistuvat tällaisiin toimiin. Ohjeilla pyritään ensinnäkin tukemaan EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia (jäljempänä 'kansalliset viranomaiset'). Nämä ovat jäsenvaltioiden nimeämiä kansallisia elimiä, jotka hallinnoivat EU:n pakotteita kansallisella tasolla. Niiden tehtävänä on arvioida poikkeuspyyntöjä, vastata kysymyksiin tai tehdä muuten yhteistyötä niiden lainkäyttövaltaan kuuluvien toimijoiden kanssa humanitaarisen toiminnan yhteydessä. Toiseksi ohjeilla pyritään selkeyttämään niiden julkisten ja yksityisten toimijoiden tilannetta, joiden on noudatettava EU:n pakotteita ja jotka osallistuvat humanitaarisen avun toimittamiseen väestölle covid-19-pandemian torjumiseksi (jäljempänä 'humanitaariset toimijat'). Humanitaarisia toimijoita ovat

⁴ Nämä ohjeet täydentävät muita Euroopan komission ja kansallisten viranomaisten julkaisemia, EU:n rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa koskevia ohjeasiakirjoja sekä Euroopan unionin neuvoston julkaisemia EU:n parhaita käytänteitä rajoittavien toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa varten (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/fi/pdf>). Ohjeita luettaessa olisi otettava huomioon myös nämä muut asiakirjat.

avunantajat, kansainväliset järjestöt, pankit ja muut rahoituslaitokset osallistuessaan humanitaarista apua tukeviin taloustoimiin sekä kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoissektori.

Humanitaariset toimijat voivat tarvittaessa pyytää lisäohjeita kansallisilta viranomaisilta. Komissio antaa tarvittaessa lisätietoja ja tukea kansallisille viranomaisille⁵ ja kehottaa jäsenvaltioita perustamaan yhteyspisteen covid-19-pandemian torjunnan yhteydessä humanitaarisista syistä tehtäviä poikkeuksia varten. Komissio on tältä osin valmis tukemaan jäsenvaltioita EU:n lainsäädännön yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Jäljempänä esitetyt kysymykset ovat tulosta yhteistyöstä, jota on tehty covid-19-kriisin alusta lähtien kansallisten viranomaisten, humanitaaristen toimijoiden ja muiden kansainvälisten sidosryhmien kanssa.

Tällä tiedonannolla korvataan 11. toukokuuta 2020 annettu komission tiedonanto C(2020) 3179 final, joka koski ainoastaan Syyriaa. Syyriaa koskeva osa pysyy samana.

Komissio päivittää jatkossakin tätä tiedonantoa sisällyttääkseen siihen lisää jäljempänä esitettyjä pakotejärjestelmiä ja muita pakotejärjestelmiä koskevia ohjeita.

⁵ RELEX-SANCTIONS@ec.europa.eu

Sisällysluettelo

IRAN	5
I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE	7
II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET	10
III. MUITA KYSYMYKSIÄ	12
IV. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ	14
NICARAGUA	16
I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE	17
II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET	19
III. MUITA KYSYMYKSIÄ	20
IV. MENETTELYÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET	21
SYYRIA	24
I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE	25
II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET	27
III. MUUT RAJOITUKSET	30
IV. MENETTELYÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET	32
VENEZUELA	36
I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE	37
II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET	39
III. MUITA KYSYMYKSIÄ	40
IV. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ	42

IRAN

LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET JA OHJEET

'Irania koskevat asetukset':

- Neuvoston asetus (EU) N:o 267/2012, annettu 23 päivänä maaliskuuta 2012, Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EU) N:o 961/2010 kumoamisesta⁶ (jäljempänä 'Iranin joukkotuhoukseita koskeva asetus').
- Neuvoston asetus (EU) N:o 359/2011, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2011, Iranin tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä⁷ (jäljempänä 'Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskeva asetus').

Muu asiaa koskeva EU:n lainsäädäntö ja muut asiaa koskevat asiakirjat:

- Neuvoston asetus (EY) N:o 2271/96, annettu 22 päivänä marraskuuta 1996, tietyn kolmannen maan lainsäädännön soveltamisen ekstraterritoriaalisilta vaikutuksilta sekä siihen perustuvilta tai siitä aiheutuville toimille suojautumisesta⁸ (jäljempänä 'ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös').
- Euroopan komission ohjeet: ”Kysymyksiä ja vastauksia: ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen päivittäminen”⁹.
- Euroopan komission kysymyksiä ja vastauksia sisältävä asiakirja Iranin kanssa kauppaa käyvien EU:n yritysten velvoitteesta noudattaa asianmukaista huolellisuutta (”due diligence”) rajoittavien toimenpiteiden suhteen¹⁰.

Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto antoi 20. heinäkuuta 2015 päätöslauseelman 2231 (2015) yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta, josta sopivat Iran ja E3/EU+3-ryhmä (Kiina, Ranska, Saksa, Venäjän federaatio, Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat yhdessä Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa). Yhteisen kattavan toimintasuunnitelman täytäntöönpanopäivänä (16. tammikuuta 2016) EU poisti kaikki Iranin ydinohjelmaan liittyvät talous- ja rahoituspakotteensa.

Tämän seurauksena sallittiin seuraavat toiminnot ja niihin liittyvät palvelut, joilla voi myös olla merkitystä humanitaarisen avun antamisen kannalta: **rahoitus-, pankki- ja**

⁶ EUVL L 88, 24.3.2012, s. 1–112.

⁷ EUVL L 100, 14.4.2011, s. 1–11.

⁸ EYVL L 309, 29.11.1996, s. 1–6.

⁹ EUVL C 277I, 7.8.2018, s. 4–10.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/files/faqs-restrictive-measures-iran_en

vakuustoinninnot sekä laivaliikenne- ja kuljetusalojen toiminnot Iranissa. EU:n yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta antaman ilmoituksen¹¹ 3 jaksossa on lisätietoja yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaisesta pakotteiden poistamisesta.

Vastauksena Yhdysvaltojen eroamiseen yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta EU päivitti ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä sisällyttääkseen sen liitteeseen Yhdysvaltojen uudelleen käyttöön ottamat ekstraterritoriaaliset pakotteet. Näin lievennettiin vaikutuksia, joita näiden pakotteiden vuoksi kohdistuu Iranissa ja Iranin kanssa laillista liiketoimintaa harjoittaviin EU:n toimijoihin. Päivitys oli osa EU:n tukea yhteisen kattavan toimintasuunnitelman jatkuvalla, täysimääräiselle ja tehokkaalle täytäntöönpanolle, myös ylläpitämällä EU:n ja Iranin välisiä laillisia kauppaa ja taloussuhteita, jotka normalisoituivat, kun ydinalan pakotteet poistettiin yhteisen kattavan toimintasuunnitelman seurauksena.

EU:n Iraniin kohdistamat pakotteet, jotka ovat edelleen voimassa yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaisen rajoittavien toimenpiteiden poistamisen jälkeen, ovat kohdennettuja, niillä on selkeät tavoitteet ja ne kohdistuvat tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin tai tavaroihin, jotka eivät yleensä osallistu humanitaariseen apuun. EU:n Iraniin kohdistamia pakotteita **ei sovelleta lääkkeisiin, terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin eikä väestölle annettavaan lääkintäapuun. Näin ollen terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin**, kuten henkilönsuojaimiin, hengityssuojaimiin, happeen ja hengityskoneisiin **sekä lääkkeisiin ja muihin lääkintätarvikkeisiin, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi, ei sovelleta suoria vientiin, toimitukseen, rahoitukseen tai käyttöön Iranissa kohdistuvia rajoituksia (ks. II jakso)**. Sen vuoksi on hyvin epätodennäköistä, että EU:n pakotteet voisivat vaikuttaa Iranin hädänalaisille covid-19-pandemian torjumiseksi tarkoitettuun humanitaariseen apuun.

Tietyissä harvinaisissa tapauksissa humanitaaristen toimijoiden harjoittamaan näiden tuotteiden vientiin, toimitukseen tai rahoitukseen saattavat kuitenkin vaikuttaa välillisesti muut rajoitukset, kuten näihin liiketoimintaan sattumoisin osallistuvien, EU:n pakotteiden kohteena olevien henkilöiden, yhteisöjen ja elinten (jäljempänä 'nimetyt henkilöt') varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttäminen.

Huolimatta yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaisesta pakotteiden poistamisesta useita joukkotuhousoseiden leviämiseen liittyviä toimenpiteitä ja rajoituksia on pidetty voimassa vielä yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaisen täytäntöönpanopäivän jälkeenkin¹². On odotettavissa, että pakotteita poistetaan lisää vuonna 2023 yhteisessä kattavassa toimintasuunnitelmassa vahvistetun aikataulun mukaisesti.

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/jcpoa_note_en.pdf

¹² Ne koskevat muun muassa aseidenvientikieltoa, ohjusteknologiaan liittyviä toimenpiteitä, tiettyjä ydinalan siirtoja ja toimia koskevia rajoituksia sekä tiettyjä lupajärjestelmän piiriin kuuluvia metalleja ja ohjelmistoja koskevia säännöksiä. Yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaan rajoittavia toimenpiteitä on tarkoitus poistaa lisää vuonna 2023. Yhteisen kattavan toimintasuunnitelman liitteessä V olevat kohdat 19 ja 20.

Lisäksi EU on vuodesta 2011 lähtien määrännyt pakotteita Iranissa tapahtuneiden vakavien ihmisoikeusloukkausten johdosta¹³.

EU:n Iraniin kohdistamat pakotteet eivät yleensä mahdollista varojen ja taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville, vaikka tähän onkin olemassa useita poikkeuksia (ks. I jakso). Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät kuitenkaan saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tätä periaatetta ei kuitenkaan todennäköisesti voida soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, kun otetaan huomioon EU:n Iraniin kohdistamiin pakotteisiin sisältyvien rajoittavien toimenpiteiden kohdennettu luonne sekä nimeämisten tyyppi ja niiden rajallinen määrä.

Lääkinnällisten laitteiden toimittamisen edellyttämät oheistoimet (esim. lääkinällisten laitteiden kuljetus, valuutanvaihto ja varastointi) ovat periaatteessa sallittuja. Vaikka kyseiset toimet eivät todennäköisesti kuulu erityisten rajoitusten piiriin, humanitaaristen toimijoiden olisi tarkistettava ne huolellisesti näiden ohjeiden mukaisesti ennen niiden toteuttamista ja tarvittaessa pyydettävä ohjeita asianmukaisilta kansallisilta viranomaisilta.

I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE¹⁴

1. Voivatko humanitaariset toimijat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun toimittamiseksi Iranin siviiliväestölle covid-19-pandemian yhteydessä?

Kyllä. Humanitaariset toimijat voivat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun turvallisen ja tehokkaan toimittamisen järjestämiseksi.

Jos siis jokin nimetty henkilö on osallisena humanitaariseen toimintaan liittyvässä liiketoimessa, tämä ei automaattisesti tarkoita sitä, että liiketoimesta on luovuttava. Jos nimetyn henkilön saataville ei aseteta varoja tai taloudellisia resursseja, Irania koskevissa asetuksissa ei kielletä yhteistyötä nimetyn henkilön kanssa.

¹³ Näihin sisältyy matkustusrajoituksia ja tiettyjen henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttäminen sekä sellaisten laitteiden vientikielto, joita voidaan käyttää kansallisiin tukahduttamistoimiin tai verkko- ja puhelinyhteyksien seuraamiseen tai sieppaamiseen matkaviestinverkoissa tai kiinteissä verkoissa.

¹⁴ Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen liitteet VIII, IX, XIII ja XIV ja Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen liite I sisältävät luettelot EU:n pakotteiden nojalla nimetyistä henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä. Näiden luetteloiden tiedot sisältyvät myös EU:n pakotekarttaan (<https://www.sanctionsmap.eu>) ja taluspakotetietokantaan (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), joihin molempiin humanitaarisilla toimijoilla on vapaa pääsy. Luetteloita päivitetään säännöllisesti. EU:n lainsäädännön virallinen lähde on EU:n virallinen lehti, joka on ristiriitatilanteissa etusijalla.

2. Miten humanitaariset toimijat voivat varmistaa, etteivät ne aseta varoja tai taloudellisia resursseja nimettyjen henkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville, kun ne toimittavat apua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Humanitaarisilla toimijoilla olisi jo oltava käytössä vaaditut menettelyt, jotta ne voivat suorittaa tarvittavat tarkastukset sen varmistamiseksi, että humanitaarisen avun toimittamiseen osallistuvia kumppaneita ei ole nimetty EU:n pakotteiden kohteiksi. Covid-19-taudin leviämisen torjumiseksi Iranissa annettavan avun yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota niihin nimettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin, joilla on yhteyksiä terveydenhuolto- ja logistiikka-alaan sekä islamilaiseen vallankumouskaartiin (IRGC), joka toimii Iranin taloudessa laajalti esimerkiksi terveydenhuollossa¹⁵. Humanitaaristen toimijoiden olisi myös varmistettava, että nimetyt henkilöt eivät ohjaa varoja ja taloudellisia resursseja (terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet mukaan lukien) muualle. Tämä edellyttää tarvittavien varotoimien ja tarkastusten toteuttamista sen varmistamiseksi, että kyseiset henkilöt (esim. islamilainen vallankumouskaarti) eivät takavarikoi varoja ja taloudellisia resursseja ja että materiaaleja käytetään niille tarkoitettuihin humanitaarisiin tarkoituksiin.

Humanitaaristen toimijoiden, erityisesti niiden, jotka ovat lähimpänä ulkoisia kumppaneita ja alihankkijoita, olisi kerättävä mahdollisimman paljon tietoa ja tiedotettava kumppaneilleen mieluiten sopimusperusteisesti, että varoja tai taloudellisia resursseja ei saa asettaa nimettyjen henkilöiden saataville tai hyödynnettäviksi. Myös hawala-järjestelmän ja muiden epävirallisten rahansiirtojen käyttö kuuluu tämän kiellon soveltamisalaan.

Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen 42 artiklan 2 kohdan ja Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n pakotteiden rikkomisesta ei aiheudu minkäänlaista vastuuta, jos rikkoja ei tiennyt eikä sillä ollut perusteltua syytä epäillä, että sen toiminta voisi rikkoa kyseessä olevaa kieltoa. Näin ollen EU:n pakotteiden ei pitäisi johtaa sääntöjen vaadittua tiukempaan noudattamiseen. Niitä ei pitäisi etenäkään tulkita siten, että humanitaarisilta toimijoilta edellytettäisiin epärealistisia ponnisteluja todisteiden keräämiseksi tai vastaanäytön esittämiseksi.

Humanitaaristen toimijoiden on kanavoitava humanitaarinen apu sellaisten toimien ja henkilöiden kautta, joihin ei ole kohdistettu rajoituksia Irania koskevissa asetuksissa ja muissa sovellettavissa pakotteissa. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tämä on kuitenkin tässä tapauksessa epätodennäköistä, kun otetaan huomioon nimeämisten kohdennettu luonne Irania koskevissa asetuksissa. Ks. myös kysymys 15.

Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi otettava yhteyttä asianomaiseen kansalliseen viranomaiseen¹⁶ ja tiedusteltava, ovatko niiden menettelyt Irania koskevien

¹⁵ Islamilainen vallankumouskaarti (IRGC) sisältyy Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen liitteessä IX olevaan II.B osan 1 kohtaan.

¹⁶ Luettelot kansallisista viranomaisista ovat Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen liitteessä II ja Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen liitteessä X.

asetusten säännösten kiertämistä koskevan lausekkeen¹⁷ mukaisia. Kansallisten viranomaisten olisi annettava tältä osin selkeää ja oikea-aikaista ohjeistusta humanitaarisille toimijoille.

3. Voivatko lääkkeet, terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, desinfiointiaineet ja henkilönsuojaimet olla ”taloudellisia resursseja”?

Kyllä. Irania koskevissa asetuksissa esitetyn määritelmän mukaan ’taloudellisilla resursseilla’ tarkoitetaan kaikenlaista ”*aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta, joka ei ole varoja mutta jota voidaan käyttää varojen, tavaroiden tai palvelujen hankkimiseen*”¹⁸. Lääkkeitä, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita ja desinfiointiaineita sisältävien lähetysten toimittaminen nimetyille henkilölle antaa tälle mahdollisuuden esimerkiksi myydä tavarat ja saada sitä kautta varoja, joten se merkitsee taloudellisten resurssien asettamista nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi. Tilanne voi olla tällainen silloin, kun lääkinnällisiä laitteita toimitetaan Iranin hallinnossa toimiville nimetyille henkilöille. Taloudellisten resurssien asettaminen nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi edellyttää kansallisen viranomaisen ennakkolupaa.

Yksittäisiä kappaleita edellä mainittuja tavaroita voidaan kuitenkin toimittaa nimetyille henkilölle tämän omaan käyttöön tai omaa suojelua varten ilman että kyse olisi taloudellisten resurssien asettamisesta kyseisen henkilön saataville. Lisäksi Irania koskeviin asetuksiin sisältyy poikkeuksia, joiden nojalla kansalliset viranomaiset voivat sallia varojen tai taloudellisten resurssien asettamisen saataville, jos se on tarpeen nimettyjen henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden tyydyttämiseksi, mukaan lukien elintarvikkeiden, lääkkeiden ja sairaanhoidon maksut¹⁹.

4. Voiko lääkintäavun antaminen olla ”taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville”?

Lääkintäavun suoralla antamisella covid-19-tautiin sairastuneille tai sairastuneiksi epäillyille henkilöille ei periaatteessa katsota sinänsä olevan taloudellista arvoa eikä sen kautta katsota voitavan hankkia varoja tai taloudellisia resursseja. Näin ollen se ei ole taloudellinen resurssi, minkä vuoksi nimetyn henkilön osallistuminen tällaisen lääkintäavun antamiseen ei riko Irania koskevien asetusten säännöksiä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan lääkintäavun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, että nimettyjen henkilöiden käyttöön ei aseteta varoja tai taloudellisia resursseja, esimerkiksi jos nämä henkilöt laskuttavat edunsaajia suoritetuista palveluista tai hankkivat minkä tahansa tyyppisiä taloudellisia resursseja omaksi hyödykseen lääkintäavun antamisen yhteydessä.

¹⁷ Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen 2 artiklan 3 kohta ja Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen 41 artikla.

¹⁸ Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen 1 artiklan c alakohta ja Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen 1 artiklan h alakohta.

¹⁹ Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen 4 artikla ja Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen 26 artikla.

5. Voivatko humanitaariset toimijat tarjota varoja Iranin paikallisille järjestöille covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET²⁰

6. Onko lääkinnällisiin tarkoituksiin (hengityksen avustamiseen) covid-19-pandemian torjumiseksi käytettävien hengityskoneiden tai moottoroitujen hengityksensuojainten toimittaminen Irania koskevien asetusten nojalla sallittua?

Kyllä. Lääkinnällisten laitteiden, myös lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävien hengityskoneiden tai moottoroitujen hengityksensuojainten, myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä ja rahoitusta ei periaatteessa kielletä Irania koskevissa asetuksissa.

Koska eräät harvat tuotteet voivat kuitenkin soveltua erilaisiin käyttötarkoituksiin, joista osalla ei ole mitään tekemistä humanitaarisen toiminnan kanssa, vietävän laitteen²¹ teknisten ominaisuuksien tapauskohtainen arviointi voi olla tarpeen sen varmistamiseksi, että laite todella on tarkoitettu ainoastaan lääketieteellisiin tarkoituksiin eikä sotilaallisiin tarkoitukseen tai ballististen tai ydinaseiden levittämiseen liittyvään toimintaan.

Tämän vuoksi tiettyjen tavaroiden ja teknologioiden myyntiin, toimittamiseen, siirtoon, vientiin ja rahoitukseen tarvitaan kansallisen viranomaisen ennakolta antama lupa. Tämä koskee esimerkiksi mikroskooppeja ja niihin liittyviä laitteita ja ilmaisimia (myös niitä, joissa sovelletaan röntgen- tai elektronispektroskopiaa)²², koska niitä voitaisiin käyttää rikastamiseen liittyvään toimintaan yhteisen kattavan toimintasuunnitelman kanssa ristiriitaisella tavalla. Kansalliset viranomaiset voivat sallia muiden tavaroiden, kuten tiettyjen tasapainotuskoneiden, viennin, jos tällaiset koneet on suunniteltu terveydenhuollon laitteita varten, mutta muutoin se on kiellettyä, sillä laitteita voitaisiin käyttää ydinasejärjestelmien kehittämiseen.

Saadakseen luvan humanitaaristen toimijoiden on osoitettava, että laitteet eivät edistä yhteisen kattavan toimintasuunnitelman vastaista toimintaa. Liitteessä II a olevassa mallissa annetaan joitakin esimerkkejä osatekijöistä, joihin humanitaaristen toimijoiden

²⁰ Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen liitteet I, II, III, VIIa ja VIIB sekä Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen liitteet III ja IV sisältävät luettelot EU:n pakotteiden piiriin kuuluvista tuotteista ja teknologioista.

²¹ Vaikka vastauksessa kysymykseen 6 mainitut tavarat ja teknologiat voivat näyttää vastaavan suurelta osin neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 (jäljempänä "kaksikäyttötuotteita koskeva asetusta", EUVL L 134, 29.5.2009, s. 1–269) liitteessä I olevia nimikkeitä, kaksikäyttötuotteilla on merkittäviä erottavia piirteitä.

²² 3 a artikla. Ks. erityisesti Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen liitteessä II olevat kohdat II.A2.003 ja II.A6.016.

voi olla tarpeen kiinnittää huomiota. Humanitaariset toimijat voivat pyytää kansalliselta viranomaiselta lisäohjeita lupahakemuksensa tueksi tarvittavista tiedoista.

Lisäksi Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen 4 a artiklassa kielletään tiettyjen tuotteiden ja teknologioiden myynti, toimitus, siirto, vienti ja rahoitus, mukaan lukien tiettytyyppiset digitaaliset tietokoneet ja elektroniset kokoonpanot²³, koska niillä voitaisiin edistää ydinasejärjestelmien kehittämistä.

Humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä tuotteiden teknisiä eritelmiä valmistajalta. Epäselvissä tapauksissa niiden olisi otettava yhteyttä kansalliseen viranomaiseen.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

7. Onko covid-19-pandemian torjumiseen tarvittavien lääkkeiden, desinfiointiaineiden, puhdistusaineiden tai kemikaalien toimittaminen sallittua Irania koskevien asetusten nojalla?

Kyllä. Irania koskevissa asetuksissa käyttöön otetuilla EU:n pakotteilla ei periaatteessa kielletä covid-19-pandemian torjunnassa tarvittavien lääkkeiden, saippuoiden, desinfiointiaineiden (biosidien), puhdistusaineiden tai lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettujen kemikaalien myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä.

Tiettyjen kemiallisten aineiden myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin, rahoitukseen tai käyttöön tarvitaan kuitenkin kansallisen viranomaisen lupa Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen 2 a artiklan mukaisesti, koska aineita voidaan käyttää myös ydinaseiden levittämiseen.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

8. Onko covid-19-testipakkausten (qRT-PCR-testaussarjojen) toimittaminen sallittua Irania koskevien asetusten nojalla?

Kyllä. Irania koskevilla asetuksilla ei kielletä covid-19-testipakkausten, kuten kvantitatiivisiin reaaliaikaisiin polymeraasiketjureaktioihin perustuvien testaussarjojen (qRT-PCR-testaussarjojen), myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä. Myöskään qRT-PCR-testaussarjoissa yleisesti käytettäviin reagensseihin ei sovelleta minkäänlaisia Irania koskevien asetusten mukaisia kaupan rajoituksia. Kansallisilta viranomaisilta saa tarvittaessa lisäohjeita esimerkiksi jos testipakkaus ei ole markkinoilla yleensä esiintyvän tyyppinen.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, kun on kyse tapauksista, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan covid-19-testipakkausten (qRT-PCR-testaussarjojen) toimittamiseen johtavaan ketjuun humanitaarisen avun yhteydessä. Ks. myös kysymykseen 2 annettu

²³ Ks. erityisesti Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen liitteessä III oleva kohta 4A003.

vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

9. Onko covid-19-pandemian torjumiseen tarvittavien henkilösuojainten toimittaminen sallittua Irania koskevien asetusten nojalla?

Kyllä. Irania koskevissa asetuksissa ei periaatteessa kielletä covid-19-pandemian torjunnassa tarvittavien henkilösuojainten myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä.

Vaikka Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevassa asetuksessa kielletään tiettyjen sellaisten suojavarusteiden (esim. suojaliivit ja kypärät) vienti Iraniin, joita voidaan käyttää kansallisiin tukahduttamistoimiin, siinä nimenomaisesti vapautetaan työturvallisuusvaatimusten täyttämiseen tarkoitettut varusteet²⁴. Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä tarvittavia selvennyksiä valmistajalta.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

III. MUITA KYSYMYKSIÄ

10. Voivatko EU:n pankit avata uuden pankkitilin iranilaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tukeakseen humanitaarista apua, jonka tarkoituksena on covid-19-pandemian torjuminen?

Kyllä. Yhteisen kattavan toimintasuunnitelman täytäntöönpanopäivästä (16. tammikuuta 2016) alkaen pankkitoiminta iranilaisten pankkien kanssa on ollut sallittua edellyttäen, että iranilainen rahoituslaitos ei ole nimetty yhteisö. Tähän sisältyy uusien kirjeenvaihtajapankkisuhteiden ja yhteisyritysten perustaminen. Pankit voivat myös avata toimistoja, konttoreita ja tytäryhtiöitä Iranissa. Ainoastaan kaksi iranilaista pankkia on edelleen nimetty: Ansar Bank ja Mehr Bank²⁵.

11. Voivatko EU:n kansalaiset matkustaa Iraniin antamaan lääkintäapua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä. Periaatteessa Irania koskevissa asetuksissa ei kielletä matkustamista Iraniin eikä lääkintäavun antamista siellä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

²⁴ Ks. Iranin vakavia ihmisoikeusloukkauksia koskevan asetuksen liitteessä III oleva kohta 5.

²⁵ Iranin joukkotuhoaseita koskevan asetuksen liitteessä IX olevan B osan II jakson 8 ja 9 kohta.

12. Voivatko humanitaariset toimijat ostaa polttoainetta ja vuokrata ajoneuvoja Iranista ja käyttää yksityisen liikenteen palveluja Iranissa kuljettaakseen covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettuja terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita Iraniin tai Iranissa?

Kyllä.

Iranin joukkotuhoukseita koskevan asetuksen 4 c artiklassa kielletään ostamasta Iranista tiettytyyppisiä asetuksen liitteessä III lueteltuja, ohjuksissa tai miehittämättömissä ilma-aluksissa käytettäviä materiaaleja, joiden energiatiheys on korkea. Tämä ei kuitenkaan koske jalostettuja fossiilisia polttoaineita ja biopolttoaineita, mukaan lukien moottoripolttoaineet, jotka on sertifioitu käytettäväksi siviili-ilmailussa, ellei niitä ole erityisesti suunniteltu ohjuksia tai miehittämättömiä ilma-aluksia varten.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

13. Voivatko humanitaariset toimijat auttaa siirtämään covid-19-pandemian vaikutuksista kärsiviä ihmisiä muihin paikkoihin Iranissa tai maan ulkopuolella?

Kyllä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan covid-19-pandemian vaikutuksista kärsivien ihmisten siirtämiseen johtavaan ketjuun, esimerkiksi islamilaiseen vallankumouskaartiin (IRGC). Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja prosessissa, joka johtaa covid-19-pandemian vaikutuksista kärsivien ihmisten siirtämiseen.

14. Voivatko humanitaariset toimijat osallistua covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettujen tilapäissairaaloiden, sanitaatiotoimintojen tai tilapäisten infrastruktuurien rahoittamiseen tai rakentamiseen?

Kyllä.

Tapauksissa, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan rakennustöihin ja/tai saa siitä taloudellista hyötyä, ks. kysymys 1. Näin voi olla esimerkiksi, jos nimetty henkilö perii maksua väliaikaisen infrastruktuurin käytöstä tai säilyttää sen omistusoikeuden covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä.

15. Voivatko humanitaariset toimijat toimittaa humanitaarista apua, jos ainoa tapa on toimittaa apua nimettyjen henkilöiden kautta?

Humanitaaristen toimijoiden on aina etsittävä ratkaisuja, jotka eivät riko EU:n pakotteita. Näin ollen humanitaaristen toimijoiden on kanavoitava humanitaarinen apu sellaisten toimien ja henkilöiden kautta, joihin ei ole kohdistettu rajoituksia Irania koskevissa asetuksissa ja muissa sovellettavissa pakotteissa. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tämä ei kuitenkaan ole todennäköistä, kun

otetaan huomioon EU:n Iraniin kohdistamiin pakotteisiin sisältyvien rajoittavien toimenpiteiden kohdennettu luonne.

16. Pitäisikö humanitaaristen toimijoiden tarkastaa humanitaarisen avun lopullisten edunsaajien tausta?

Ei. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklan 2 kohdan sekä humanitaaristen periaatteiden eli humanisuuden, puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden mukaan humanitaarista apua on tarjottava syrjimättä. Humanitaaristen toimijoiden on tunnistettava henkilöiden avuntarve näiden periaatteiden pohjalta. Kun tämä tunnistus on tehty, lopullisten edunsaajien taustoja ei tarvitse enää tarkastaa.

IV. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ

17. Onko humanitaaristen toimijoiden noudatettava kansainvälistä terrorismia koskevia EU:n pakotteita ja Syyrian tilannetta koskevia EU:n pakotteita toimittaessaan apua covid-19-pandemian torjumiseksi Iranissa?

Kyllä.

EU:n pakotteet kansainvälistä terrorismia vastaan²⁶ ovat Iranin osalta hyvin rajoitettuja, ja ne kohdistuvat vain muutamaani iranilaisiin henkilöihin ja yhteisöihin. Jos nämä ovat osallisina liiketoimissa, sovelletaan kansainvälistä terrorismia koskeviin EU:n pakotteisiin sisältyviä erityisiä rajoituksia. Tällaisissa tapauksissa saattaa olla tarpeellista pyytää lisäohjeita kansallisilta viranomaisilta.

Syyrian tilannetta koskevat EU:n pakotteet²⁷ kohdistuvat myös kolmeen iranilaiseen henkilöön ja yhteen iranilaiseen yhteisöön. Pakotteita sovelletaan riippumatta siitä, missä maassa humanitaarinen toimija harjoittaa toimintaansa. Kyseisiä kieltoja, jotka poikkeavat Irania koskevien asetusten kielloista, käsitellään näissä ohjeissa erillisessä luvussa.

18. Yhdysvaltojen Iraniin kohdistamissa pakotteissa kielletään useita EU:n sallimia toimia. Pitäisikö jonkin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvien humanitaaristen toimijoiden noudattaa näitä ulkomaisia pakotteita?

²⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001 tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi (EYVL L 344, 28.12.2001, s. 70–75). Neuvosto tarkistaa ja muuttaa luetteloa henkilöistä, ryhmistä ja yhteisöistä, joihin tätä asetusta sovelletaan. Luettelon viimeisin versio on liitteenä tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 2580/2001 2 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanosta sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2020/19 kumoamisesta 30 päivänä heinäkuuta 2020 annetussa neuvoston täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2020/1128 (EUVL L 247, 31.7.2020, s. 1–4).

²⁷ Neuvoston asetus (EU) N:o 36/2012, annettu 18 päivänä tammikuuta 2012, Syyrian tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EU) N:o 442/2011 kumoamisesta (EUVL L 16, 19.1.2012, s. 1–32).

Ei. Jonkin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvien humanitaaristen toimijoiden on noudatettava ainoastaan EU:n pakotteita. Niitä itse asiassa kielletään noudattamasta tiettyjä Yhdysvaltojen Iranille asettamia pakotteita.

Useita Yhdysvaltojen Iraniin kohdistamia pakotteita sovelletaan ekstraterritoriaalisesti. Tämä tarkoittaa, että niiden on tarkoitus tuottaa vaikutuksia Yhdysvaltojen alueen ulkopuolella ja että niillä pyritään sääntelemään sellaisten EU:n talouden toimijoiden käyttäytymistä, joilla ei ole merkittävää yhteyttä Yhdysvaltoihin. EU ei kuitenkaan tunnusta kolmansien maiden hyväksymien lakien ekstraterritoriaalista soveltamista, ja se pitää tällaista soveltamista kansainvälisen oikeuden vastaisena.

Neuvoston asetuksella (EY) N:o 2271/96, jäljempänä 'ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös'²⁸, suojellaan EU:n henkilöitä, jotka harjoittavat laillista (eli EU:n lainsäädännön mukaista) kansainvälistä kauppaa ja/tai pääomanliikkeitä muun muassa Iranin kanssa sekä siihen liittyvää kaupallista toimintaa, sen liitteessä mainittujen ulkomaisten lakien vaikutuksilta, mukaan lukien tietyt Yhdysvaltojen Iraniin kohdistamat pakotteet. Tämä tehdään mitätöimällä liitteessä mainittuihin ulkomaisiin lakeihin perustuvien ulkomaisten tuomioistuinten päätösten vaikutus EU:ssa ja antamalla EU:n henkilöille mahdollisuus saada tuomioistuimessa korvaus vahingoista, jotka ovat aiheutuneet näiden ulkomaisten lakien ekstraterritoriaalisesta soveltamisesta.

Samalla ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä kielletään EU:n henkilöitä noudattamasta vaatimuksia tai kieltoja, jotka perustuvat sen liitteessä mainittuihin ulkomaisiin lakeihin. EU:n henkilöiden, joiden taloudellisiin ja rahoituskellisiin etuihin näiden lakien ekstraterritoriaalinen soveltaminen vaikuttaa, on ilmoitettava asiasta Euroopan komissiolle²⁹.

Tarkempia tietoja ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen mukaisista oikeuksista ja velvollisuuksista on asiaa koskevalla verkkosivustolla³⁰.

²⁸ Neuvoston asetus (EY) N:o 2271/96, annettu 22 päivänä marraskuuta 1996, tietyn kolmannen maan lainsäädännön soveltamisen ekstraterritoriaalisilta vaikutuksilta sekä siihen perustuvilta tai siitä aiheutuvilta toimilta suojautumisesta (EYVL L 309, 29.11.1996, s. 1–6).

²⁹ [RELEX-SANCTIONS @ec.europa.eu](mailto:RELEX-SANCTIONS@ec.europa.eu).

³⁰ <https://ec.europa.eu/info/blocking-statute>.

NICARAGUA

LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET JA OHJEET

- Neuvoston asetus (EU) 2019/1716, annettu 14 päivänä lokakuuta 2019, Nicaraguan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä (jäljempänä 'Nicaragua-asetus')³¹.

Nicaragualle asetettiin EU:n pakotteita vastauksena jatkuviin Nicaraguan tasavallassa tapahtuviin ihmisoikeuksien ja kansalaisvapauksien loukkauksiin, joilla turvallisuusjoukot ja hallitusta kannattavat aseelliset ryhmät ovat pyrkineet tukahduttamaan poliittisten vastustajien, mielenosoittajien, riippumattomien tiedotusvälineiden ja kansalaisjärjestöjen toimintaa. EU:n Nicaragualle asettamilla pakotteilla pyritään muuttamaan Nicaraguan hallituksen sortopolitiikkaa ja estämään ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen heikentyminen entisestään Nicaraguassa sekä edistämään rauhanomaista, neuvotteluun perustuvaa ratkaisua meneillään olevaan poliittiseen kriisiin.

Nicaragua-asetuksessa säädettyihin pakotteisiin kuuluu varojen jäädyttäminen ja kielto asettaa varoja tai omaisuutta suoraan tai välillisesti niiden saataville tai hyödynnettäväksi, jotka ovat vastuussa vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja demokratian ja oikeusvaltion heikentämisestä Nicaraguan tasavallassa, tai heitä lähellä olevien henkilöiden saataville tai hyödynnettäväksi. Asetuksen mukaan joitakin poikkeuksia voidaan sallia, mukaan lukien humanitaarisia tarkoituksia varten. Nicaraguan jatkuvan vakavan tilanteen vuoksi varojen jäädyttämisen kohteena olevien henkilöiden ja yhteisöjen ensimmäiset nimeämiset hyväksyttiin 4. toukokuuta 2020³².

Nicaragua-asetuksessa säädettyjä pakotteita ei sovelleta lääkkeisiin, terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin eikä väestölle annettavaan lääkintäapuun. Terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin, kuten happeen, hengityksensuojaimiin, henkilönsuojaimiin ja hengityskoneisiin sekä lääkkeisiin ja muihin lääkintätarvikkeisiin, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi, ei sinänsä sovelleta vientiin, toimitukseen, rahoitukseen tai käyttöön Nicaraguassa kohdistuvia rajoituksia.

Lisäksi Nicaragua-asetuksessa säädetty rajoittavat toimenpiteet ovat kohdennettuja, niillä on selkeät tavoitteet ja ne kohdistuvat tiettyihin henkilöihin, joilla on ensisijaisesti yhteyksiä kansalliseen lainvalvontaan (Nicaraguan kansallinen poliisi, NNP) ja Nicaraguan rikosseuraamuslaitokseen tai jotka ovat Nicaraguan presidentin neuvonantajia. Sen vuoksi on hyvin epätodennäköistä, että EU:n rajoittavat toimenpiteet voisivat vaikuttaa Nicaraguan hädänalaisille covid-19-pandemian torjumiseksi tarkoitettuun humanitaariseen apuun.

³¹ EUVL L 262, 15.10.2019, s. 1–10.

³² Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/606, annettu 4 päivänä toukokuuta 2020, Nicaraguan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) 2019/1716 täytäntöönpanosta (EUVL L 139I, 4.5.2020, s. 1–3).

Tiettyissä harvinaisissa tapauksissa tiettyihin liiketoimiin sattumoisin osallistuvien tiettyjen henkilöiden, yhteisöjen ja elinten (jäljempänä 'nimetyt henkilöt') varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttäminen saattaa välillisesti vaikuttaa humanitaaristen toimijoiden tarvitsemien tuotteiden vientiin, toimitukseen tai rahoitukseen.

EU:n Nicaragualle asettamat pakotteet mahdollistavat pääsääntöisesti lupavaatimusten mukaisen varojen ja taloudellisten resurssien asettamisen nimettyjen henkilöiden saataville, jos tällaiset varat tai taloudelliset resurssit ovat välttämättömiä yksinomaan humanitaarisen hätäavun toimittamiseksi (ks. I jakso).

Lääkinnällisten laitteiden toimittamisen edellyttämät oheistoimet (esim. lääkinnällisten laitteiden kuljetus, valuutanvaihto ja varastointi) ovat myös periaatteessa sallittuja edellä mainittujen ehtojen rajoissa.

I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE³³

1. Voidaanko elintarvikkeina, lääkkeinä, terveydenhuollon laitteina ja tarvikkeina, desinfiointiaineina, lääkintäapuna ja muina lääkinnällisinä tuotteina annettua humanitaarista apua sekä sellaisten tilapäisten lääketieteellisten infrastruktuurien perustamista, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi Nicaraguassa, pitää "humanitaarisiin tarkoituksiin tarvittavien" resurssien toimittamisena?

Kyllä, kysymyksessä 1 esitetyssä muodossa annettavaa apua voidaan pitää "humanitaarisiin tarkoituksiin tarvittavien" resurssien toimittamisena.

2. Voivatko humanitaariset toimijat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun toimittamiseksi Nicaraguan siviiliväestölle covid-19-pandemian yhteydessä?

Kyllä. Humanitaariset toimijat voivat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun turvallisen ja tehokkaan toimittamisen järjestämiseksi.

Nicaragua-asetuksen 6 artiklan 1 kohta mahdollistaa pääsääntöisesti varojen ja taloudellisten resurssien asettamisen nimettyjen henkilöiden saataville, jos kyseiset varat tai taloudelliset resurssit ovat välttämättömiä yksinomaan humanitaarisiin tarkoituksiin, kuten avun, mukaan lukien lääkkeet, toimittamiseksi tai toimittamisen helpottamiseksi. Humanitaaristen toimijoiden on haettava ennakkolupaa kansalliselta viranomaiselta ennen kyseisten varojen tai taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville.

3. Miten humanitaariset toimijat voivat varmistaa, etteivät ne aseta varoja tai taloudellisia resursseja nimettyjen henkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville, kun ne toimittavat apua covid-19-pandemian torjumiseksi?

³³ Nicaragua-asetuksen liitteessä I on luettelo henkilöistä, jotka on nimetty EU:n pakotteiden kohteiksi. Luettelon tiedot sisältyvät myös EU:n pakotekarttaan (<https://www.sanctionsmap.eu>) ja talouspakotetietokantaan (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), joihin molempiin humanitaarisilla toimijoilla on vapaa pääsy. Luetteloita päivitetään säännöllisesti. EU:n lainsäädännön virallinen lähde on EU:n virallinen lehti, joka on ristiriitatilanteissa etusijalla.

Humanitaarisilla toimijoilla olisi oltava käytössä vaaditut menettelyt, jotta ne voivat suorittaa tarvittavat tarkastukset sen varmistamiseksi, että humanitaarisen avun toimittamiseen osallistuvia kumppaneita ei ole nimetty EU:n pakotteiden kohteiksi. Covid-19-taudin leviämisen torjumiseksi Nicaraguassa annettavan avun yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota niihin nimettyihin henkilöihin, jotka ovat tärkeässä asemassa terveydenhuollon tai poliisitoimen alalla (esimerkiksi Nicaraguan kansallinen poliisi) ja jotka saattavat jossain vaiheessa osallistua humanitaariseen operaatioon (esimerkiksi turvallisuussyistä). Humanitaaristen toimijoiden olisi myös varmistettava, että nimetyt henkilöt eivät ohjaa varoja ja taloudellisia resursseja (terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet mukaan lukien) muualle. Tämä edellyttää tarvittavien varotoimien ja tarkastusten toteuttamista sen varmistamiseksi, että kyseiset henkilöt eivät takavarikoi varoja ja taloudellisia resursseja ja että lääkintätarvikkeita käytetään tarkoitettuihin humanitaarisiin tarkoituksiin.

Humanitaaristen toimijoiden, erityisesti niiden, jotka ovat lähimpänä ulkoisia kumppaneita ja alihankkijoita, olisi kerättävä mahdollisimman paljon tietoa ja tiedotettava kumppaneilleen mieluiten sopimusperusteisesti, että varoja tai taloudellisia resursseja ei saa asettaa nimettyjen henkilöiden saataville tai hyödynnettäviksi.

Nicaragua-asetuksen 10 artiklan 2 kohdan nojalla asetuksessa säädettyjen rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ei aiheudu minkäänlaista vastuuta humanitaariselle toimijalle, jos rikkoja ei tiennyt eikä sillä ollut perusteltua syytä epäillä, että sen toiminta voisi rikkoa kyseessä olevaa kieltoa. Näin ollen EU:n pakotteiden ei pitäisi johtaa sääntöjen vaadittua tiukempaan noudattamiseen. Niitä ei pitäisi etenäkään tulkita siten, että humanitaarisilta toimijoilta edellytettäisiin epärealistisia ponnisteluja todisteiden keräämiseksi tai vastanäytön esittämiseksi.

Jos jokin nimetty henkilö sattuu olemaan osallisena humanitaariseen toimintaan liittyvässä liiketoimessa, tämä ei automaattisesti tarkoita sitä, että liiketoimesta on luovuttava. Nicaragua-asetus sisältää useita merkittäviä poikkeuksia, joiden nojalla tällaiset liiketoimet voidaan toteuttaa edellyttäen, että kansallinen viranomainen hyväksyy ne etukäteen. Ks. myös I jakso ja erityisesti kysymykset 2, 5 ja 6 sekä kysymys 19.

Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi kysyttävä asianomaiselta kansalliselta viranomaiselta³⁴, ovatko niiden menettelyt Nicaragua-asetukseen sisältyvän säännösten kiertämistä koskevan lausekkeen³⁵ mukaisia. Kansallisten viranomaisten olisi annettava tältä osin selkeää ja oikea-aikaista ohjeistusta humanitaarisille toimijoille.

4. Voivatko lääkkeet, terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, desinfiointiaineet ja henkilönsuojaimet olla ”taloudellisia resursseja”?

Kyllä. Nicaragua-asetuksessa esitetyn määritelmän mukaan ’taloudellisilla resursseilla’ tarkoitetaan kaikenlaista ”*aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta, joka ei ole varoja mutta jota voidaan käyttää varojen, tavaroiden tai palvelujen hankkimiseen*”³⁶. Lääkkeitä, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita ja desinfiointiaineita

³⁴ Luettelo kansallisista viranomaisista on Nicaragua-asetuksen liitteessä II.

³⁵ Nicaragua-asetuksen 9 artikla.

³⁶ Nicaragua-asetuksen 1 artiklan d alakohta.

sisältävien lähetysten toimittaminen nimetylle henkilölle antaa tälle mahdollisuuden esimerkiksi myydä tavarat ja saada sitä kautta varoja, joten se merkitsee taloudellisten resurssien asettamista nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi. Taloudellisten resurssien asettaminen nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi edellyttää kansallisen viranomaisen ennakkolupaa.

Yksittäisiä kappaleita edellä mainittuja tavaroita voidaan kuitenkin toimittaa nimetylle henkilölle tämän omaan käyttöön tai omaa suojelua varten ilman että kyse olisi taloudellisten resurssien asettamisesta kyseisen henkilön saataville. Lisäksi Nicaragua-asetukseen sisältyy poikkeuksia, joiden nojalla kansalliset viranomaiset voivat sallia varojen tai taloudellisten resurssien asettamisen saataville, jos se on tarpeen nimettyjen henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden tyydyttämiseksi, mukaan lukien elintarvikkeiden, lääkkeiden ja sairaanhoidon maksut³⁷.

5. Voiko lääkintäavun antaminen olla ”taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville”?

Lääkintäavun suoralla antamisella covid-19-tautiin sairastuneille tai sairastuneiksi epäillyille henkilöille ei periaatteessa katsota sinänsä olevan taloudellista arvoa eikä sen kautta katsota voitavan hankkia varoja tai taloudellisia resursseja. Näin ollen se ei ole taloudellinen resurssi, minkä vuoksi nimetyn henkilön osallistuminen tällaisen lääkintäavun antamiseen ei riko Nicaragua-asetuksen säännöksiä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan lääkintäavun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. kysymykseen 3 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, että nimettyjen henkilöiden käyttöön ei aseteta varoja tai taloudellisia resursseja, esimerkiksi jos nämä henkilöt veloittavat edunsaajilta tarjotusta palvelusta tai hankkivat taloudellisia resursseja omaksi hyödykseen lääkintäavun antamisen yhteydessä.

6. Voivatko humanitaariset toimijat tarjota varoja Nicaraguan paikallisille järjestöille covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun, esimerkiksi kun on kyse nimetyistä, jotka koskevat terveydenhuollon alalla toimivaltaisia henkilöitä tai yhteisöjä tai nimetyille lainvalvontaviranomaiselle työskenteleviä henkilöitä. Ks. myös kysymykseen 3 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET

7. Sallitaanko Nicaragua-asetuksessa humanitaarisiin tarkoituksiin toimitettavien tavaroiden ja teknologioiden myynti, toimitus, siirto tai vienti covid-19-pandemian torjumiseksi?

³⁷ Nicaragua-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohta.

Kyllä. Nicaragua-asetuksessa säädetyt EU:n pakotteet ovat kohdennettuja ainoastaan tiettyihin henkilöihin, ja pakotteilla jäädytetään kyseisten henkilöiden varat ja kielletään varojen asettaminen heidän saatavilleen. Tavaroiden myyntiä, toimitusta, siirtoa tai vientiä Nicaraguaan ei ole rajoitettu. Tämä tarkoittaa sitä, että EU:n pakotteet eivät yleensä vaikuta minkään covid-19-pandemian torjuntaan tarkoitettujen tavaroiden ja teknologioiden myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin. Tässä yhteydessä 'tavaroilla ja teknologioilla' tarkoitetaan muun muassa henkilönsuojaimia, lääkinnällisiin tarkoituksiin (hengityksen avustamiseen) tarkoitettuja hengityskoneita tai moottoroituja hengityksensuojaimia ja muita covid-19-taudin torjuntaan käytettäviä lääkinnällisiä laitteita sekä covid-19-testipakkauksia (kuten kvantitatiivinen reaaliaikainen PCR-testaussarja), lääkkeitä, desinfiointiaineita, puhdistusaineita tai kemikaaleja.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun antamiseen tarkoitettujen tavaroiden ja teknologioiden toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 3 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

III. MUITA KYSYMYKSIÄ

8. Voivatko EU:n pankit avata uuden pankkitilin nicaragualaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tukeakseen humanitaarista apua, jonka tarkoituksena on covid-19-pandemian torjuminen?

Kyllä. Nicaraguan pankkien kanssa harjoitettava pankkitoiminta on sallittua edellyttäen, että nicaragualainen rahoituslaitos ei ole Nicaragua-asetuksen liitteessä I lueteltu yhteisö. Tähän sisältyy uusien kirjeenvaihtajapankkisuhteiden ja yhteisyritysten perustaminen. Pankit voivat myös avata toimistoja, konttoreita ja tytäryhtiöitä Nicaraguassa. Tällä hetkellä yhteenkään nicaragualaiseen rahoituslaitokseen ei sovelleta rajoittavia toimenpiteitä.

9. Voivatko EU:n kansalaiset matkustaa Nicaraguaan antamaan lääkintäapua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä. Periaatteessa Nicaragua-asetuksessa ei kielletä matkustamista Nicaraguaan eikä lääkintäavun antamista siellä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 3 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

10. Voivatko humanitaariset toimijat ostaa polttoainetta ja vuokrata ajoneuvoja Nicaraguasta ja käyttää yksityisen liikenteen palveluja Nicaraguassa kuljettaakseen covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettuja terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita Nicaraguaan tai Nicaraguassa?

Kyllä. Millään Nicaragua-asetuksen säännöksellä ei estetä humanitaarisia toimijoita ostamasta polttoainetta Nicaraguasta.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 3 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

11. Voivatko humanitaariset toimijat auttaa siirtämään covid-19-pandemian vaikutuksista kärsiviä ihmisiä muihin paikkoihin Nicaraguassa tai maan ulkopuolella?

Kyllä.

Nicaragua-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädettyä poikkeusta voidaan soveltaa sellaisessa tapauksessa, jossa nimetty henkilö sattuu olemaan mukana covid-19-taudista kärsivien ihmisten siirtämiseen johtavassa ketjussa, kuten esimerkiksi Nicaraguan kansallisen poliisin nimetty jäsen tai hänen puolestaan toimiva henkilö. Poikkeuksen mukaisesti varoja ja taloudellisia resursseja voidaan tietyin edellytyksin asettaa nimettyjen henkilöiden saataville, jos tällaiset varat tai taloudelliset resurssit ovat tarpeen humanitaarisia tarkoituksia varten, mukaan lukien etenkin evakointien suorittaminen Nicaraguasta. Tätä varten tarvitaan ennakkolupa kansalliselta viranomaiselta.

12. Voivatko humanitaariset toimijat osallistua covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettujen tilapäissairaaloiden, sanitaatio toimintojen tai tilapäisten infrastruktuurien rahoittamiseen tai rakentamiseen?

Kyllä. Ks. myös kysymys 1.

Tapauksissa, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan rakennustöihin ja/tai saa siitä taloudellista hyötyä, ks. kysymys 2. Näin voi olla esimerkiksi, jos nimetty henkilö perii maksua väliaikaisen infrastruktuurin käytöstä tai säilyttää sen omistusoikeuden covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä.

13. Voivatko humanitaariset toimijat toimittaa humanitaarista apua, jos ainoa tapa on toimittaa apua nimettyjen henkilöiden kautta?

Humanitaaristen toimijoiden on aina etsittävä ratkaisuja, jotka eivät riko EU:n pakotteita, ja niiden on käytettävä Nicaragua-asetuksen mukaisia nykyisiä poikkeuksia, kun ne haluavat asettaa varoja tai taloudellisia resursseja nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi. Humanitaaristen toimijoiden on kanavoitava humanitaarinen apu sellaisten ihmisten kautta, joita ei ole nimetty Nicaragua-asetuksessa. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Se on kuitenkin hyvin epätodennäköistä, jos näitä suuntaviivoja noudatetaan tarkasti, kun otetaan huomioon Nicaragua-asetukseen sisältyvien rajoittavien toimenpiteiden kohdennettu luonne, nimeämisten tyyppi ja rajallinen määrä sekä humanitaarisia tarkoituksia koskevat poikkeustapaukset.

IV. MENETTELYÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET

14. Mitä poikkeuksella tarkoitetaan?

Poikkeukset on määritetty tarkasti säädöksissä, ja niillä sallitaan jonkin rajoitetun (kielletyn) toimen käyttö erityisolosuhteissa edellyttäen, että kansallinen viranomainen antaa siihen luvan³⁸. Jos tällaista lupaa ei ole, toimea ei voida toteuttaa lainmukaisesti.

³⁸ Poikkeukset on yleensä muotoiltu seuraavasti: ”Poiketen siitä, mitä ... artiklassa säädetään (tai: ... artiklassa säädetystä kielloista poiketen) toimivaltaiset viranomaiset voivat tarkoituksenmukaisesti katsominsa ehdoin antaa luvan...”.

Nicaragua-asetuksen 6 artiklan erityistapauksessa toimen tarkoituksen on oltava yksinomaan humanitaarinen.

15. Hyväksytäänkö yhteishakemukset, esimerkiksi yksi hakemus useilta humanitaarisilta toimijoilta tai yksi hakemus useille kansallisille viranomaisille samanaikaisesti?

Jos yksittäinen covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettava humanitaarinen hanke edellyttää useiden poikkeushakemusten jättämistä yhdelle tai useammalle kansalliselle viranomaiselle, olisi tehokkuussyistä oltava mahdollista toimittaa yksi hakemus kaikille asiaankuuluville kansallisille viranomaisille.

Vastaavasti jos yksittäinen humanitaarinen hanke edellyttää, että useat humanitaariset toimijat hakevat poikkeuslupia, olisi oltava mahdollista jättää yhteinen hakemus. Humanitaariseen hankkeeseen osallistuvien avunantajien, pankkien, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen pitäisi tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja kerätäkseen näyttöä, jota kansalliset viranomaiset tarvitsevat luvan myöntämiseksi.

Nykyisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa kansallisia viranomaisia pyydetään perustamaan yhteispiste covid-19-pandemian torjunnan yhteydessä humanitaarisista syistä tehtäviä poikkeuksia varten. Koska tilanne on kiireellinen, kansallisten viranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että ne vastaavat tällaisiin pyyntöihin oikea-aikaisesti ja johdonmukaisesti. Komissio on valmis tukemaan kansallisia viranomaisia niiden työssä.

16. Voivatko kansalliset viranomaiset myöntää yleisiä lupia vai onko humanitaaristen toimijoiden haettava erillinen lupa kuhunkin yksittäiseen toimeen?

Kansalliset viranomaiset voivat myöntää poikkeuksia EU:n pakotteisiin vain määrätystä syistä, jotka kansallisen viranomaisen on tarkistettava kaikissa tapauksissa.

Nicaragua-asetuksen mukaan kansalliset viranomaiset voivat myöntää lupia ”asianmukaisiksi katsominsa ehdoin”, jos tiettyjen jäädytettyjen varojen tai resurssien vapauttaminen tai saataville asettaminen tai niiden toimittaminen nimetyille henkilöille on tarpeen humanitaarisista syistä.

Asianomaisen kansallisen viranomaisen on päätettävä, voiko se myöntää samanlaisille toistuville toiminnoille/liiketoimille, joiden ehdot ovat etukäteen tiedossa, yhden luvan, joka kattaa useita toimintoja/liiketoimia (esimerkiksi samanlaiset liiketoimet, jotka on hyväksytty erissä, edellyttäen, että kyseiset erät arvioidaan tapauskohtaisesti ja että niiden tulosten valvonta voidaan varmistaa), vai onko sen myönnettävä luvat yksitellen. Komissio kannustaa kansallisia viranomaisia harkitsemaan, helpottaisiko yhden luvan myöntäminen nykyisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa humanitaarisen avun toimittamista covid-19-pandemiasta kärsiville ihmisille. Kansalliset viranomaiset voivat luvan myöntäessään päättää asettaa ehtoja varmistukseksi, että poikkeuksilla ei tehdä tyhjäksi eikä kierretä pakotteiden tavoitetta.

17. Miten humanitaariset toimijat voivat pyytää poikkeuslupaa rajoitusten kohteena olevan toimen/liiketoimen toteuttamiseksi, jos tarkoituksena on avustaa covid-19-pandemiasta kärsiviä ihmisiä?

Poikkeusta voi pyytää mikä tahansa humanitaarisen avun tarjoamiseen osallistuva humanitaarinen toimija. Toteutuskumppaneilla on yleensä parhaat edellytykset kerätä

tarvittavat tiedot. Kaikkien muiden toimijoiden, myös avunantajien ja pankkien, olisi tehtävä yhteistyötä hakijan kanssa näiden tietojen keräämisen ja jakamisen helpottamiseksi.

Humanitaaristen toimijoiden on otettava yhteyttä siihen Nicaragua-asetuksen liitteen II mukaiseen kansalliseen viranomaiseen, johon heillä on läheisin yhteys. Kansalliselta viranomaiselta olisi pyydettävä opastusta niiden asiakirjojen yksilöimiseksi, joita asianmukaisten poikkeuslupien saaminen edellyttää.

Ks. myös yhteishakemuksia koskeva kysymys 15.

18. Miten humanitaariset toimijat voivat saada poikkeuslupia nopeutetusti, jos tilanne paikan päällä sitä edellyttää?

Kiireellistä poikkeuslupaa hakevien humanitaaristen toimijoiden olisi tuotava selvästi esiin asian kiireellisyys ja selitettävä hakemuksen taustalla olevat syyt. Mitä täydellisempi hakemus on, sitä helpommin ja nopeammin kansallinen viranomainen pystyy sen käsittelemään. Hakemukseen voidaan liittää myös sitä tukevia vakuutuksia avunantajilta, tukikirjeitä muilta viranomaisilta ja muita vastaavia asiakirjoja, jotta kansallisen viranomaisen olisi helpompi käsitellä hakemus. Humanitaaristen toimijoiden on hankittava asianmukainen lupa ennen covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettavan humanitaarisen hankkeen käynnistämistä.

Prosessin nopeuttamiseksi humanitaaristen toimijoiden tulisi olla yhteydessä kansalliseen viranomaiseen ja pyydettävä siltä ohjeita jo ennen hakemuksen jättämistä.

Johdonmukainen ohjeistus kaikkialla EU:ssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että EU:n humanitaariset toimijat pystyvät toimimaan. Komissio on valmis tukemaan kansallisia viranomaisia niiden työssä ja perustamaan keskitetyn foorumin kansallisten viranomaisten antamien ohjeiden julkaisemista varten.

19. Pitäisikö humanitaaristen toimijoiden tarkastaa humanitaarisen avun lopullisten edunsaajien tausta?

Ei. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklan 2 kohdan sekä humanitaaristen periaatteiden eli humanisuuden, puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden mukaan humanitaarista apua on tarjottava syrjimättä. Humanitaaristen toimijoiden on tunnistettava henkilöiden avuntarve näiden periaatteiden pohjalta. Kun tämä tunnistus on tehty, lopullisten edunsaajien taustoja ei tarvitse enää tarkastaa.

SYYRIA

LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET JA OHJEET

- Neuvoston asetus (EU) N:o 36/2012, annettu 18 päivänä tammikuuta 2012, Syyrian tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä (jäljempänä 'Syyria-asetus')³⁹.
- Euroopan komission asiakirja ”Usein esitettyjä kysymyksiä Syyriaan kohdistettavista EU:n rajoittavista toimenpiteistä”⁴⁰ (jäljempänä 'Syyriaa koskevat usein esitetyt kysymykset').

EU otti käyttöön Syyriaa koskevia pakotteita (jäljempänä 'Syyria-pakotteet') reaktiona sille, että Syyrian hallinto tukahdutti väkivaltaisesti, muun muassa kemiallisia aseita ja kovapanoksia käyttämällä, rauhanomaisen mielenosoituksen, minkä seurauksena useita mielenosoittajia kuoli tai loukkaantui ja ihmisiä pidätettiin mielivaltaisesti. Neuvoston asetuksessa (EU) N:o 36/2012 säädetyt pakotteet koostuvat erilaisista alakohtaisista rajoituksista, joihin lukeutuvat muun muassa kielto viedä sellaisia tavaroita tai teknologiaa, joita voidaan käyttää kansallisiin tukahduttamistoimiin, kemiallisilla aseilla tehdyissä iskuissa käytetyt kemikaalit mukaan lukien, sekä kielto ostaa ja tuoda paikallisia öljytuotteita. Asetuksen mukaan joitakin poikkeuksia voidaan sallia, erityisesti humanitaarisia tarkoituksia varten. EU:n pakotteet kohdistuvat tiettyihin henkilöihin ja tiettyihin Syyrian talouden aloihin, mikä tarkoittaa sitä, että suurin osa aloista, kuten elintarvike- ja lääkeala, eivät kuulu lainkaan EU:n pakotteiden piiriin.

Neuvoston asetuksessa (EU) N:o 36/2012 säädettyihin pakotteisiin kuuluu myös sellaisten pakoteluetteloon merkittyjen henkilöiden ja yhteisöjen varojen jäädyttäminen, jotka ovat vastuussa siviiliväestöön kohdistetuista väkivaltaisista tukahduttamistoimista tai jotka hyötyvät maan hallinnosta tai tukevat sitä. Varojen jäädyttäminen koskee myös tiettyjä ministereitä ja Syyrian asevoimien ylemmän johtoon kuuluvia henkilöitä. Luetteloon on 17. helmikuuta 2020 mennessä merkitty 277 henkilöä ja 71 yhteisöä. Näiden luetteloiden tiedot sisältyvät myös EU:n pakotekarttaan⁴¹ ja talouspakotetietokantaan⁴², jotka molemmat ovat vapaasti käytettävissä verkossa.

Syyrian alueella toimii huomattava määrä terroristiryhmiä. Sen vuoksi tässä yhteydessä merkityksellisiä ovat myös kansainvälistä terrorismia vastaan suunnatut EU:n pakotteet, jotka on otettu käyttöön Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslausemien 1267 ja 1373 mukaisesti⁴³. EU on lisäksi ottanut käyttöön pakotteita

³⁹ EUVL L 016 19.1.2012, s. 1.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/files/170901-faqs-restrictive-measures-syria_en.

⁴¹ <https://www.sanctionsmap.eu/>

⁴² <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>

⁴³ Neuvoston asetus (EY) N:o 881/2002, annettu 27 päivänä toukokuuta 2002, tiettyihin ISIL- (Daesh-) ja al-Qaida-järjestöjä lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä (EYVL L 139, 29.5.2002, s. 9); neuvoston asetus (EU) 2016/1686, annettu 20 päivänä syyskuuta 2016, ISILiin (Daesh) ja al-Qaidaan sekä niitä lähellä oleviin luonnollisiin henkilöihin, oikeushenkilöihin, yhteisöihin tai elimiin kohdistuvista rajoittavista lisätoimenpiteistä (EUVL L 255, 21.9.2016, s. 1); neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001, annettu 27 päivänä joulukuuta 2001, tiettyihin

kemiallisten aseiden leviämisen ja käytön torjumiseksi⁴⁴. Ne kohdistuvat tällä hetkellä viiteen syyrialaiseen henkilöön (jäljempänä ’kansainvälistä terrorismia ja kemiallisia aseita koskevat EU:n pakotteet’).

Syyria-pakotteita ja kansainvälistä terrorismia ja kemiallisia aseita koskevia EU:n pakotteita ei sovelleta lääkkeisiin, terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin eikä väestölle annettavaan lääkintäapuun. Terveysturvallisuuden laitteisiin ja tarvikkeisiin, kuten happeen, hengityksensuojaimiin, henkilönsuojaimiin ja hengityskoneisiin sekä lääkkeisiin ja muihin lääkintätarvikkeisiin, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi, ei sinänsä sovelleta suoria vientiin, toimitukseen, rahoitukseen tai käyttöön Syyriassa kohdistuvia rajoituksia.

Erityistapauksissa näiden tuotteiden vientiin, toimitukseen, rahoitukseen tai käyttöön saattavat kuitenkin vaikuttaa välillisesti muut rajoitukset, kuten näihin liiketoimiin sattumoisin osallistuvien, EU:n pakotteiden kohteena olevien henkilöiden, yhteisöjen ja elinten (jäljempänä ’nimetyt henkilöt’) varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttäminen.

Syyria-pakotteet mahdollistavat pääsääntöisesti varojen ja taloudellisten resurssien asettamisen nimettyjen henkilöiden saataville, jos tällaiset varat tai taloudelliset resurssit ovat välttämättömiä yksinomaan humanitaarisen hätäavun toimittamiseksi Syyriassa tai avun toimittamiseksi siviiliväestölle Syyriassa. Joissakin tapauksissa tarvitaan ennakkolupa kansalliselta viranomaiselta (ks. I jakso).

Humanitaaristen toimijoiden on ehkä myös tarpeen suorittaa oheistoimia (esim. lääkinnällisten laitteiden kuljetus, valuutanvaihto ja varastointi), joihin voi kohdistua erityisiä rajoituksia (esim. kieltä ostaa öljytuotteita Syyriasta). **Syyria-pakotteissa säädetään myös poikkeuksista, joiden nojalla tällaiset oheistoimet voidaan suorittaa tietyin edellytyksin (ks. II ja III jakso).**

Jäljempänä esitetyt kysymykset ovat tulosta yhteistyöstä, jota on tehty covid-19-kriisin alusta lähtien kansallisten viranomaisten, humanitaaristen toimijoiden ja muiden kansainvälisten sidosryhmien kanssa.

I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSIEJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE

- 1. Voidaanko elintarvikkeina, lääkkeinä, terveydenhuollon laitteina ja tarvikkeina, desinfiointiaineina, lääkintäapuna ja muina lääkinnällisinä tuotteina annettua humanitaarista apua sekä sellaisten tilapäisten lääketieteellisten infrastruktuurien perustamista, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi Syyriassa, pitää ”humanitaarisena hätäapuna” tai ”apuna siviiliväestölle”?**

henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi (EYVL L 344, 28.12.2001, s. 70).

⁴⁴ Neuvoston asetus (EU) 2018/1542, annettu 15 päivänä lokakuuta 2018, rajoittavista toimenpiteistä kemiallisten aseiden leviämisen ja käytön torjumiseksi (EUVL L 259, 16.10.2018, s. 12).

Kyllä, kysymyksessä 1 esitetyssä muodossa annettavaa humanitaarista apua voidaan pitää ”humanitaarisena hätäapuna” tai ”apuna siviiliväestölle”.

2. Voivatko humanitaariset toimijat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun toimittamiseksi Syyrian siviiliväestölle covid-19-pandemian yhteydessä?

Kyllä. Humanitaariset toimijat voivat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun turvallisen ja tehokkaan toimittamisen järjestämiseksi.

Syyria-asetuksen 16 a artiklan 2 kohta mahdollistaa pääsääntöisesti varojen ja taloudellisten resurssien asettamisen nimettyjen henkilöiden saataville, jos tällaiset varat tai taloudelliset resurssit ovat välttämättömiä yksinomaan humanitaarisen hätäavun toimittamiseksi Syyriassa tai avun toimittamiseksi siviiliväestölle Syyriassa. Tätä varten tarvitaan kansallisen viranomaisen ennakkolupa.

Syyria-asetuksen mukaan humanitaariset toimijat voivat myös asettaa varoja ja taloudellisia resursseja nimettyjen henkilöiden saataville ilman kansallisen viranomaisen ennakkolupaa tietyissä harvoissa erikoistapauksissa (esim. Syyria-asetuksen 16 a artiklan 1 kohta). Ks. kysymykset 19 ja 25.

3. Voivatko lääkkeet, terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, desinfiointiaineet ja henkilönsuojaimet olla ”taloudellisia resursseja”?

Kyllä. Syyria-asetuksessa esitetyn määritelmän mukaan ’taloudellisilla resursseilla’ tarkoitetaan kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta, ”*joka ei ole varoja mutta jota voidaan käyttää varojen, tavaroiden tai palvelujen hankkimiseen*”⁴⁵. Lääkkeitä, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita ja desinfiointiaineita sisältävien lähetysten toimittaminen nimetyille henkilölle antaa tälle mahdollisuuden esimerkiksi myydä tavarat ja saada sitä kautta varoja, joten se merkitsee taloudellisten resurssien asettamista nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi. Tilanne voi olla tällainen silloin, kun lääkinnällisiä laitteita toimitetaan Syyrian hallinnossa toimiville nimetyille henkilöille tai terveydenhuoltolaitosten toiminnasta vastaaville nimetyille henkilöille. Taloudellisten resurssien asettaminen nimetyn henkilön saataville tai hyödynnettäväksi edellyttää kansallisen viranomaisen ennakkolupaa, jollei tästä ole myönnetty poikkeusta.

Yksittäisiä kappaleita edellä mainittuja tavaroita voidaan kuitenkin toimittaa nimetyille henkilölle tämän omaan käyttöön tai omaa suojelua varten ilman että kyse olisi taloudellisten resurssien asettamisesta kyseisen henkilön saataville (vrt. Syyriaa koskevien usein esitettyjen kysymysten samankaltainen kysymys 6).

4. Voiko lääkintäavun antaminen olla ”taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville”?

Lääkintäavun suoralla antamisella covid-19-tautiin sairastuneille tai sairastuneiksi epäillyille henkilöille ei periaatteessa katsota sinänsä olevan taloudellista arvoa eikä sen

⁴⁵ Syyria-asetuksen 1 artiklan f alakohta.

kautta katsota voitavan hankkia varoja tai taloudellisia resursseja. Näin ollen se ei ole taloudellinen resurssi, minkä vuoksi nimetyn henkilön osallistuminen tällaisen lääkintäavun antamiseen ei riko Syyria-asetuksen säännöksiä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan lääkintäavun antamiseen **ja** saa siitä taloudellista hyötyä, esimerkiksi laskuttamalla edunsaajia suoritetuista palveluista tai hankkimalla minkä tahansa tyyppisiä taloudellisia resursseja omaksi hyödykseen lääkintäavun antamisen yhteydessä.

5. Voivatko humanitaariset toimijat tarjota varoja Syyrian paikallisille järjestöille covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä.

Ks. kysymyksiin 2 ja 4 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 20 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET

6. Onko lääkinnällisiin tarkoituksiin (hengityksen avustamiseen) käytettävien hengityskoneiden tai moottoroitujen hengityksensuojainten vienti Syyriapakotteiden nojalla sallittua?

Kyllä. Lääkinnällisiin tarkoituksiin käytettävät hengityskoneet eivät periaatteessa kuulu Syyria-asetuksen vientirajoitusten soveltamisalaan.

Moottoroitujen hengityksensuojainten osalta voi olla tarpeen suorittaa vietävän tuotteen teknisten ominaisuuksien tapauskohtainen arviointi sen varmistamiseksi, että kyseinen suoja on tarkoitettu yksinomaan lääkinnällisiin tarkoituksiin eikä sotilaallisiin toimiin tai kansallisiin tukahduttamistoimiin. Jälkimmäisessä tapauksessa moottoroitujen hengityksensuojainten vientiin voidaan nimittäin tarvita Syyria-asetuksessa tarkoitettu kaksikäyttötuoteasetuksen⁴⁶ mukainen kansallisen viranomaisen ennakkolupa.

Humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä valmistajalta teknisiä eritelmiä ja tietoa siitä, kuuluuko tuote kaksikäyttötuoteasetuksen soveltamisalaan.

Epäselvissä tapauksissa olisi otettava yhteyttä asianomaiseen kansalliseen viranomaiseen.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun.

7. Onko covid-19-pandemian torjumiseen tarvittavien muiden lääkinnällisten laitteiden kuin hengityskoneiden tai moottoroitujen hengityksensuojainten

⁴⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009, annettu 5 päivänä toukokuuta 2009, kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta. Ks. erityisesti kaksikäyttötuoteasetuksen liitteessä oleva 1A004.a kohta, johon viitataan Syyria-asetuksen 2 d artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä heinäkuuta 2013 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 697/2013 (EUVL L 198, 23.7.2013, s. 28) 1 artiklalla.

(muun muassa happikanistereiden) toimittaminen sallittua Syyria-asetuksen nojalla?

Kyllä. Syyria-asetuksessa ei periaatteessa kielletä lääkinnällisten laitteiden myyntiä, toimitusta, siirtoa tai vientiä Syyriaan eikä niiden rahoitusta tai käyttöä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, kun on kyse tapauksista, joissa nimetty henkilö saattaa pystyä hankkimaan taloudellisia resursseja osallistumalla humanitaarisen avun toimittamiseen.

8. Onko covid-19-pandemian torjumiseen tarvittavien lääkkeiden, desinfiointiaineiden, puhdistusaineiden tai kemikaalien toimittaminen sallittua Syyria-asetuksen nojalla?

Kyllä. Syyria-asetuksella käyttöön otetuilla EU:n rajoittavilla toimenpiteillä ei periaatteessa kielletä covid-19-pandemian torjunnassa tarvittavien lääkkeiden, saippuoiden, desinfiointiaineiden (biosidien), puhdistusaineiden tai lääketieteelliseen käyttöön tarkoitettujen kemikaalien myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä.

Tiettyjen desinfiointiin/puhdistamiseen käytettävien kemiallisten aineiden myynti, toimitus, siirto tai vienti Syyriaan sekä niiden rahoitus tai käyttö edellyttävät kuitenkin kansallisen viranomaisen 2 b artiklan mukaisesti myöntämää ennakkolupaa, koska niitä voidaan käyttää myös kansallisiin tukahduttamistoimiin, kuten kemiallisilla aseilla tehtyihin iskuihin. Tämä koskee erityisesti etanolia, isopropanolia ja natriumhypokloriittia⁴⁷.

Etanolin, isopropanolin ja natriumhypokloriitin myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin sellaisenaan tai seoksissa, joissa niiden pitoisuudet ovat erityisen suuria (jäljempänä 'rajoituksen kohteena olevat pitoisuudet')⁴⁸, vaaditaan lupa. Tällaisen luvan saadakseen humanitaaristen toimijoiden on osoitettava, että näitä aineita käytetään vain humanitaarisen hätäavun antamiseen pandemian torjunnan yhteydessä eikä muihin tarkoituksiin⁴⁹. Humanitaariset toimijat voivat pyytää kansalliselta viranomaiselta ohjeita kyseistä lupaa koskevan hakemuksen tueksi tarvittavista tiedoista.

⁴⁷ Etanoli on tehoaine, jota käytetään monissa desinfiointiaineissa (se kuuluu biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä 22 päivänä toukokuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012 mukaiseen valmisteryhmään 1). Isopropanolia on äskettäin alettu käyttää etanolin vaihtoehtona, koska etanolista on pulaa. Natriumhypokloriittia käytetään biosidina puhdistusaineissa. Se on yleisesti käytössä nestemäisissä valkaisuaineissa. Etanoli, isopropanoli ja natriumhypokloriitti on merkitty Syyria-asetuksen liitteessä IX olevan luettelon kohtaan A1.004, ja niiden myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin sovelletaan asetuksen 2 b artiklan mukaisia lupavaatimuksia. Etanolia käytetään tuottaessa dialkyylialkyylifosfonaatteja ja vedetöntä etanolia, joita voidaan käyttää liuottimina kemiallisissa reaktioissa kemiallisten aineiden (sariini mukaan lukien) lähtöaineiden valmistamiseksi. Natriumhypokloriittiliuoksia voidaan käyttää kloorikaasun tuottamiseen.

⁴⁸ Rajoitus koskee seoksia, joissa pitoisuus on vähintään 90 prosenttia (etanoli, natriumhypokloriitti) tai vähintään 95 prosenttia (isopropanoli).

⁴⁹ Asetuksen 2 b artiklan 2 kohdan mukaan kansalliset viranomaiset eivät saa myöntää lupaa, jos niillä on perusteltu syy todeta, että myytävät, toimitettavat, siirrettävät tai vietävät aineet ovat tai saattavat olla

Desinfiointiaineet, käsihuuhteet ja pesu- ja puhdistusaineet lopputuotteiden muodossa ovat itsessään seoksia. Nämä lopputuotteet sisältävät kuitenkin yleensä rajoituksen kohteena olevia pitoisuuksia vähemmän etanolia, isopropanolia ja natriumhypokloriittia⁵⁰. Ne eivät edellytä poikkeuslupaa. Näillä tuotteilla voidaan siis käydä vapaasti kauppaa ja niitä voidaan toimittaa humanitaarisen avun yhteydessä.

Ennakkolupaa ei vaadita myöskään siinä harvinaisemmassa tapauksessa, että kyseisten lopputuotteiden etanoli-, isopropanoli- tai natriumhypokloriittipitoisuus on yhtä suuri tai suurempi kuin rajoituksen kohteena olevat pitoisuudet, jos humanitaarinen toimija voi taata, että jompikumpi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

1. etanolia, isopropanolia ja natriumhypokloriittia ei voida helposti erottaa tuotteesta tai käyttää muihin tarkoituksiin (valvonnalaisten kemikaalien erottaminen / käyttötarkoituksen muuttaminen ei ole mahdollista)⁵¹; tai
2. etanolia ja natriumhypokloriittia sisältävät lopputuotteet ovat kuluttajahyödykkeitä, jotka on pakattu vähittäismyyntiä varten henkilökohtaiseen käyttöön tai pakattu yksityiskäyttöä varten⁵².

Humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä valmistajalta tuotteiden teknisiä eritelmiä ja mahdollisesti vakuutus siitä, että tuote ei kuulu kyseisen Syyria-asetuksessa säädetyn rajoituksen piiriin⁵³. Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi otettava yhteyttä kansalliseen viranomaiseen.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun.

9. Onko covid-19-testipakkausten (qRT-PCR-testaussarjojen) toimittaminen sallittua Syyria-asetuksen nojalla?

Kyllä. Syyria-asetuksessa vahvistetuilla EU:n rajoittavilla toimenpiteillä ei kielletä covid-19-testipakkausten, kuten kvantitatiivisiin reaaliaikaisiin polymeraasiketjureaktioihin perustuvien testaussarjojen (qRT-PCR-testaussarjojen), myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä. Myöskään qRT-PCR-testaussarjoissa yleisesti käytettäviin reagensseihin ei sovelleta minkäänlaisia Syyria-asetuksen mukaisia kaupan rajoituksia. Jos humanitaarisella toimijalla on syytä epäillä, että qRT-PCR-testaussarjojen mukana

tarkoitettuja kansallisiin tukahduttamistoimiin tai sellaisten tuotteiden valmistukseen tai huoltoon, joita voitaisiin käyttää kansallisiin tukahduttamistoimiin.

⁵⁰ Etanoli- ja isopropanolipitoisuus on desinfiointi- ja puhdistusaineissa yleensä 75 prosenttia. Valkaisuaineiden natriumhypokloriittipitoisuus on alle 10 prosenttia, yleensä noin 5 prosenttia.

⁵¹ Ks. liitteen IX yleinen huomautus, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen (EU) N:o 36/2012 muuttamisesta 15 päivänä kesäkuuta 2012 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 509/2012 (EUVL L 156, 16.6.2012, s. 10) 3 artiklalla.

⁵² Ks. Syyria-asetuksen liite IX, sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä heinäkuuta 2013 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 697/2013 (EUVL L 198, 23.7.2013, s. 28) 1 artiklan 11 kohdan a alakohdalla. Kyseisen artiklan mukaan tätä edellytystä ei sovelleta kuluttajahyödykkeisiin, jotka sisältävät isopropanolia.

⁵³ Erityisesti Syyria-asetuksen liitteessä IX oleva kohta A1.004.

toimitetut reagenssit eivät ole samoja kuin yleisesti käytetyt reagenssit, sen olisi pyydettävä tuotteen valmistajaa vahvistamaan, että kyseiset reagenssit eivät ole Syyria-asetuksen mukaisten vientirajoitusten kohteina. Lisäohjeita saa tarvittaessa kansalliselta viranomaiselta.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, kun on kyse tapauksista, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan covid-19-testipakkausten (qRT-PCR-testaussarjojen) toimittamiseen johtavaan ketjuun humanitaarisen avun yhteydessä.

10. Onko covid-19-pandemian torjumiseen tarvittavien henkilönsuojainten toimittaminen sallittua Syyria-asetuksen nojalla?

Kyllä. Syyria-asetuksessa ei periaatteessa kiellä covid-19-pandemian torjunnassa tarvittavien henkilönsuojainten myyntiä, toimitusta, siirtoa, vientiä, rahoitusta tai käyttöä.

Tiettyjä tuotteita, joita käytetään henkilönsuojaimina covid-19-pandemian torjunnassa (esimerkiksi hengityssuojaimia, käsineitä ja suojajalkineita) voidaan myös muuntaa käytettäväksi biologisilta aineilta suojautumiseen sotatilanteissa. Näiden henkilönsuojainten myyntiin, toimitukseen, siirtoon, vientiin, rahoitukseen tai käyttöön tarvitaan kansallisen viranomaisen myöntämä ennakkolupa⁵⁴.

Humanitaaristen toimijoiden olisi varmistettava, että myytäväksi, toimitettaviksi, siirrettäväksi, vietäväksi, rahoitettaviksi tai pandemian torjunnassa käytettäväksi tarkoitettuja henkilönsuojaimia ei soviteta sodankäyntiin. Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä tarvittavia selvennyksiä valmistajalta. Jos lupa kuitenkin vaaditaan, koska henkilönsuojaimia sovitetaan sodankäyntiin siviilikäytön lisäksi, viennistä vastaavan humanitaarisen toimijan olisi osoitettava kansalliselle viranomaiselle, että tuote on tarkoitettu humanitaarisiin tarkoituksiin⁵⁵.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun.

III. MUUT RAJOITUKSET

11. Voivatko EU:n pankit avata uuden pankkitilin syyrialaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tukeakseen humanitaarista apua, jonka tarkoituksena on covid-19-pandemian torjuminen?

Kyllä, jos ne saavat siihen poikkeusluvan.

Syyria-asetuksen 25 a artiklassa säädetään, että pankit voivat tietyin edellytyksin pyytää kansalliselta viranomaiselta poikkeusta voidakseen avata pankkitilin syyrialaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa, jos tarkoituksena on avustaa Syyrian siviiliväestöä. Ks. myös Syyriaa koskevat usein esitetyt kysymykset 23 ja 24.

⁵⁴ Ks. erityisesti Syyria-asetuksen liitteessä I olevan 1 osan taulukon A kohta I.B.1A004. Tämä kohta kattaa muun muassa suojapuvut, käsineet ja jalkineet, jotka on erityisesti suunniteltu tai muunnettu suojaamaan sodankäyntiin sovitettuja biologisia aineita vastaan.

⁵⁵ Syyria-asetuksen 2 a artiklan 2 kohta.

12. Voivatko EU:n kansalaiset matkustaa Syyriaan antamaan lääkintäapua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä. Periaatteessa Syyria-asetuksessa ei kielletä matkustamista Syyriaan eikä lääkintäavun antamista siellä.

Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun.

13. Voivatko humanitaariset toimijat ostaa polttoainetta Syyriasta kuljettaakseen covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettuja terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita Syyriaan tai Syyriassa?

Kyllä, Syyria-asetuksen 6 a artiklan mukaisesti.

Jos humanitaariset toimijat saavat EU:lta tai jäsenvaltiolta julkista rahoitusta humanitaarisen avun toimittamiseksi Syyriaan, kansallisen viranomaisen ennakkolupaa ei tarvita tällaisen avun toimittamiseen tarvittavan polttoaineen ostamiseen 6 a artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos maksu polttoaineesta tässä tapauksessa menee nimetylle henkilölle, se voidaan suorittaa ilman erillistä lupaa asetuksen 16 a artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Jos humanitaariset toimijat eivät saa EU:lta tai jäsenvaltiolta rahoitusta humanitaarisen avun toimittamiseksi Syyriaan, polttoaineen ostaminen edellyttää kansallisen viranomaisen antamaa ennakkolupaa asetuksen 16 a artiklan 2 kohdan mukaisesti. Asetuksen 16 a artiklan 2 kohdan mukainen lupa tarvitaan, jos maksu polttoaineesta tässä tapauksessa menee nimetylle henkilölle (ks. myös Syyriaa koskevien usein esitettyjen kysymysten kysymys 18). Jälkimmäisessä tapauksessa humanitaaristen toimijoiden on otettava yhteyttä kansalliseen viranomaiseen ja täsmennettävä, tarvitseeko niiden ostaa öljytuotteita useita kertoja (esim. pienet ostot huoltoasemilta) vai aikovatko ne tehdä kertaluonteisen oston (esim. kuorma-auton tankkaus ennen Syyriasta poistumista). Vaikka yleisluonteisia vapautuksia ei sallita, kansalliset viranomaiset voivat myöntää Syyria-asetuksen 6 a artiklan 2 kohdan nojalla yleisiä poikkeuksia samanlaisille toistuville operaatioille.

Ks. myös kysymys 18 yhteishakemuksista ja kysymys 19 yleisistä poikkeuksista.

Ks. myös Syyriaa koskevat usein esitetyt kysymykset 16–18.

14. Jos covid-19-pandemian torjuntaan liittyvien lääkinnällisten tarvikkeiden tuonnista Syyriaan kannetaan veroja ja tuontitulleja, voivatko humanitaariset toimijat maksaa niitä Syyrian hallitukselle?

Kyllä, jos se on ainoa tapa toimittaa humanitaarista apua Syyrian siviiliväestölle covid-19-pandemian yhteydessä.

Jos maksu suoritetaan nimetylle henkilölle tai jos nimetty henkilö hyötyy siitä välillisesti, mikä on tässä tapauksessa erittäin todennäköistä, lupa kansalliselta viranomaiselta voidaan tarvita. Ks. myös kysymys 2.

15. Voivatko humanitaariset toimijat evakuoida covid-19-pandemian vaikutuksista kärsiviä ihmisiä muihin paikkoihin Syyriassa tai maan ulkopuolella?

Kyllä.

Jos kyseinen toiminta edellyttää esimerkiksi polttoaineen ostamista tai varojen asettamista nimetyn henkilön saataville⁵⁶, voidaan vaatia poikkeuslupa. Ks. vastaus kysymykseen 13.

On huomattava, että lentopetrolia on mahdollista hankkia nimetyille syyrialaisille lentoyhtiöille pandemiasta kärsivän väestön evakuointia varten Syyria-asetuksen 7 a artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaisesti.

16. Voivatko humanitaariset toimijat osallistua covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettujen tilapäissairaaloiden, sanitaatiotoimintojen tai tilapäisten infrastruktuurien rahoittamiseen tai rakentamiseen?

Kyllä. Ks. myös kysymys 1.

Tapauksissa, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan rakennustöihin ja/tai saa siitä taloudellista hyötyä, ks. kysymys 2. Näin voi olla esimerkiksi, jos nimetty henkilö perii maksua väliaikaisen infrastruktuurin käytöstä tai säilyttää sen omistusoikeuden covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä.

17. Voivatko humanitaariset toimijat toimittaa humanitaarista apua, jos ainoa tapa on toimittaa apua nimettyjen henkilöiden kautta?

Humanitaaristen toimijoiden tulisi hyödyntää Syyria-asetuksessa säädettyjä poikkeuksia. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n rajoittavat toimenpiteet eivät kuitenkaan saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tämä ei kuitenkaan ole todennäköistä, jos nykyisiä suuntaviivoja noudatetaan tarkasti, sillä Syyria-pakotteisiin sisältyy runsaasti humanitaarista toimintaa koskevia poikkeuksia.

IV. MENETTELYÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET

18. Hyväksytäänkö yhteishakemukset, esimerkiksi yksi hakemus useilta humanitaarisilta toimijoilta tai yksi hakemus useille kansallisille viranomaisille samanaikaisesti?

Jos yksittäinen covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettava humanitaarinen hanke edellyttää useiden poikkeushakemusten **jättämistä yhdelle tai useammalle kansalliselle viranomaiselle**, olisi tehokkuussyistä oltava mahdollista toimittaa yksi hakemus kaikille asiaankuuluville kansallisille viranomaisille.

Vastaavasti jos yksittäinen humanitaarinen hanke edellyttää, että **useat humanitaariset toimijat hakevat** poikkeuslupia, olisi oltava mahdollista jättää yhteinen hakemus. Humanitaariseen hankkeeseen osallistuvien avunantajien, pankkien, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen pitäisi tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja kerätäkseen näyttöä, jota kansalliset viranomaiset tarvitsevat luvan myöntämiseksi.

Nykyisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa **kansallisia viranomaisia pyydetään perustamaan yhteispiste covid-19-pandemian torjunnan yhteydessä humanitaarisista syistä tehtäviä poikkeuksia varten**. Koska tilanne on kiireellinen,

⁵⁶ Ks. esimerkiksi liitteessä II olevan B osan 50 kohta (Syrian Arab Airlines).

kansallisten viranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että ne vastaavat tällaisiin pyyntöihin oikea-aikaisesti ja johdonmukaisesti. Komissio on valmis tukemaan kansallisia viranomaisia niiden työssä.

19. Voivatko kansalliset viranomaiset myöntää yleisiä lupia vai onko humanitaaristen toimijoiden haettava erillinen lupa kuhunkin yksittäiseen toimeen?

Kansalliset viranomaiset voivat myöntää poikkeuksia EU:n pakotteisiin vain määräytyistä syistä, jotka kansallisen viranomaisen on tarkistettava kaikissa tapauksissa.

Syyria-asetuksessa kansallisten viranomaisten sallitaan nimenomaisesti myöntää yleisiä lupia (*”asianmukaisiksi katsominsa yleisin ja erityisin ehdoin ja edellytyksin”*) kahdessa tapauksessa: tiettyjen varojen tai resurssien asettamiseksi nimettyjen henkilöiden saataville 16 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen humanitaaristen toimien yhteydessä ja öljytuotteiden ostamiseksi Syyriassa samaa toimintaa varten 6 a artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Asianomaisten kansallisten viranomaisten on päätettävä, haluavatko ne myöntää samanlaisille toistuville toiminnoille/liiketoimille, joiden ehdot ovat tiedossa etukäteen, yhden luvan, joka kattaa kaikki nämä toiminnot/liiketoimet, vai käsittelevätkö ne mieluummin jokaisen niistä erikseen. Komissio kannustaa kansallisia viranomaisia harkitsemaan, helpottaisiko yhden luvan myöntäminen nykyisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa humanitaarisen avun toimittamista covid-19-pandemiasta kärsiville ihmisille. Kansalliset viranomaiset voivat luvan myöntäessään päättää asettaa ehtoja varmistukseksi, että poikkeuksilla ei tehdä tyhjäksi eikä kierretä pakotteiden tavoitetta.

20. Miten humanitaariset toimijat voivat varmistaa, etteivät ne aseta varoja tai taloudellisia resursseja nimettyjen henkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville, kun ne toimittavat apua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Syyria-asetuksen liitteet II ja II a sisältävät luettelot nimetyistä henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin sovelletaan EU:n rajoittavia toimenpiteitä. Näiden luetteloiden tiedot sisältyvät myös EU:n pakotekarttaan⁵⁷ ja talouspakotetietokantaan⁵⁸, joihin molempiin humanitaarisilla toimijoilla on vapaa pääsy. Luetteloita päivitetään säännöllisesti.

Humanitaarisilla toimijoilla olisi jo oltava käytössä vaaditut menettelyt, jotta ne voivat suorittaa tarvittavat tarkastukset sen varmistamiseksi, että humanitaarisen avun toimittamiseen osallistuvia kumppaneita ei ole nimetty EU:n rajoittavien toimenpiteiden kohteiksi. Covid-19-taudin leviämisen torjumiseksi Syyriassa annettavan avun yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota niihin nimettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin, joilla on yhteyksiä sekä julkiseen että yksityiseen terveydenhuoltosektoriin ja logistiikka-alaan. Humanitaaristen toimijoiden olisi myös varmistettava, että nimetyt henkilöt eivät ohjaa varoja ja taloudellisia resursseja (terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet mukaan lukien) muualle. Tämä edellyttää tarvittavien varotoimien ja tarkastusten toteuttamista sen varmistamiseksi, että kyseiset

⁵⁷ <https://www.sanctionsmap.eu/>

⁵⁸ <https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>

henkilöt (esim. Syyrian asevoimien nimetyt jäsenet) eivät takavarikoi varoja ja taloudellisia resursseja.

Humanitaaristen toimijoiden, erityisesti niiden, jotka ovat lähimpänä ulkoisia kumppaneita ja alihankkijoita, olisi kerättävä mahdollisimman paljon tietoa ja tiedotettava kumppaneilleen mieluiten sopimusperusteisesti, että varoja tai taloudellisia resursseja ei saa asettaa nimettyjen henkilöiden saataville tai hyödynnettäviksi. Myös hawala-järjestelmän ja muiden epävirallisten rahansiirtojen käyttö kuuluu tämän kiellon soveltamisalaan.

Syyria-asetuksen 28 artiklan mukaan EU:n rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ei aiheudu minkäänlaista vastuuta, jos rikkoja ei tiennyt eikä sillä ollut perusteltua syytä epäillä, että sen toiminta voisi rikkoa kyseessä olevaa kieltoa. Näin ollen EU:n rajoittavien toimenpiteiden ei pitäisi johtaa sääntöjen vaadittua tiukempaan noudattamiseen. Niitä ei pitäisi etenkin tulkita siten, että humanitaarisilta toimijoilta edellytettäisiin epärealistisia ponnisteluja todisteiden keräämiseksi tai vastanäytön esittämiseksi.

Jos jokin nimetty henkilö sattuu olemaan osallisena humanitaariseen toimintaan liittyvässä liiketoimessa, tämä ei automaattisesti tarkoita sitä, että liiketoimesta on luovuttava. Syyria-asetus sisältää useita merkittäviä poikkeuksia, joiden nojalla tällaiset liiketoimet voidaan toteuttaa edellyttäen, että kansallinen viranomainen hyväksyy ne etukäteen. Ks. myös I jakso ja erityisesti kysymykset 2, 4 ja 5 sekä kysymys 25.

Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi otettava yhteyttä asianomaiseen kansalliseen viranomaiseen ja tiedusteltava, ovatko niiden menettelyt Syyria-pakotteiden säännösten kiertämistä koskevan lausekkeen mukaisia. Kansallisten viranomaisten olisi annettava tältä osin oikea-aikaista ja selkeää ohjeistusta humanitaarisille toimijoille.

21. Miten humanitaariset toimijat voivat pyytää poikkeuslupaa rajoitusten kohteena olevan toimen/liiketoimen toteuttamiseksi, jos tarkoituksena on avustaa covid-19-pandemiasta kärsiviä ihmisiä?

Poikkeusta voi pyytää mikä tahansa humanitaarisen avun tarjoamiseen osallistuva humanitaarinen toimija. Toteutuskumppaneilla on yleensä parhaat edellytykset kerätä tarvittavat tiedot. Kaikkien muiden toimijoiden, myös avunantajien ja pankkien, olisi tehtävä yhteistyötä hakijan kanssa näiden tietojen keräämiseen ja jakamiseen helpottamiseksi.

Humanitaaristen toimijoiden on otettava yhteyttä siihen Syyria-asetuksen liitteen III mukaiseen kansalliseen viranomaiseen, johon heillä on läheisin yhteys. Kansalliselta viranomaiselta olisi pyydettävä opastusta niiden asiakirjojen yksilöimiseksi, joita asianmukaisten poikkeuslupien saaminen edellyttää.

Ks. myös yhteishakemuksia koskeva kysymys 18.

22. Miten humanitaariset toimijat voivat saada poikkeuslupia nopeutetusti, jos tilanne paikan päällä sitä edellyttää?

Kiireellistä poikkeuslupaa hakevien humanitaaristen toimijoiden olisi tuotava selvästi esiin asian kiireellisyys ja selitettävä hakemuksen taustalla olevat syyt. Mitä täydellisempi hakemus on, sitä helpommin ja nopeammin kansallinen viranomainen pystyy sen käsittelemään. Hakemukseen voidaan liittää myös sitä tukevia vakuutuksia

avunantajilta, tukikirjeitä muilta viranomaisilta ja muita vastaavia asiakirjoja, jotta kansallisen viranomaisen olisi helpompi käsitellä hakemus. Humanitaaristen toimijoiden on hankittava asianmukainen lupa ennen covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettavan humanitaarisen hankkeen käynnistämistä.

Prosessin nopeuttamiseksi humanitaaristen toimijoiden tulisi olla yhteydessä kansalliseen viranomaiseen ja pyydettyä siltä ohjeita jo ennen hakemuksen jättämistä.

Johdonmukainen ohjeistus kaikkialla EU:ssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että EU:n humanitaariset toimijat pystyvät toimimaan. Komissio on valmis tukemaan kansallisia viranomaisia niiden työssä ja perustamaan keskitetyn foorumin kansallisten viranomaisten antamien ohjeiden julkaisemista varten.

23. Onko humanitaaristen toimijoiden noudatettava kansainvälistä terrorismia ja kemiallisia aseita koskevia EU:n pakotteita toimittaessaan apua covid-19-pandemian torjumiseksi Syyriassa?

Kyllä.

Kansainvälistä terrorismia ja kemiallisia aseita koskevat EU:n pakotteet kohdistuvat tiettyihin henkilöihin, jotka saattavat toimia Syyriassa. Jos nämä henkilöt ovat osallisina liiketoimissa, sovelletaan kansainvälistä terrorismia ja kemiallisia aseita koskeviin EU:n pakotteisiin sisältyviä erityisiä rajoituksia. Tällaisissa tapauksissa on pyydettyä lisäohjeita asianomaiselta kansalliselta viranomaiselta.

24. Mitä eroa on vapautuksilla ja poikkeuksilla?

Vapautukset tarkoittavat, että rajoitusta ei sovelleta, jos toimen tarkoituksena on humanitaarisen avun antaminen. Humanitaariset toimijat voivat suorittaa kyseessä olevan toimen viipymättä. Niiden olisi kuitenkin kyettävä osoittamaan, että toimi toteutettiin tiettyä humanitaarista tarkoitusta varten.

Poikkeuksilla tarkoitetaan sitä, että rajoitusten kohteena oleva (kielletty) toimi voidaan toteuttaa vasta kansallisen viranomaisen myönnettyä siihen luvan, kun tarkoituksena on humanitaarisen avun antaminen⁵⁹.

25. Pitäisikö humanitaaristen toimijoiden tarkastaa humanitaarisen avun lopullisten edunsaajien tausta?

Ei. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklan 2 kohdan sekä humanitaaristen periaatteiden eli humanisuuden, puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden mukaan humanitaarista apua on tarjottava syrjimättä. Humanitaaristen toimijoiden on tunnistettava henkilöiden avuntarve näiden periaatteiden pohjalta. Kun tämä tunnistus on tehty, lopullisten edunsaajien taustoja ei tarvitse enää tarkastaa.

⁵⁹ Vapautukset on yleensä muotoiltu seuraavasti: ”... artiklaa (tai: ... artikkelissa säädettyjä kieltoja) ei sovelleta ...”. Poikkeukset on yleensä muotoiltu seuraavasti: ”Poiketen siitä, mitä ... artikkelissa säädetään (tai: ... artikkelissa säädettyistä kielloista poiketen) toimivaltaiset viranomaiset voivat tarkoituksenmukaisiksi katsominsa ehdoin antaa luvan...”.

VENEZUELA

LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET JA OHJEET

- Neuvoston asetus (EU) 2017/2063, annettu 13 päivänä marraskuuta 2017, Venezuelan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä⁶⁰ (jäljempänä 'Venezuela-asetus').

Neuvoston asetuksessa (EU) 2017/2063 säädetyt Venezuelaa koskevat EU:n pakotteet otettiin käyttöön Venezuelan demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien jatkuvan heikkenemisen vuoksi. EU:n rajoittavien toimenpiteiden tavoitteena on edistää uskottavaa ja merkityksellistä prosessia, joka voi johtaa rauhanomaiseen neuvotteluratkaisuun. Toimenpiteet voidaan kumota sen mukaan, miten maan tilanne kehittyy seuraavilta osin: käydäänkö uskottavia ja mielekkäitä neuvotteluja, jotka johtavat osallistaviin, oikeudenmukaisiin ja uskottaviin sääntely- ja vaaliolosuhteisiin, kunnioitetaanko demokraattisia instituutioita ja vapautetaanko kaikki poliittiset vangit.

Venezuela-asetuksessa säädettyihin seuraamuksiin kuuluu muun muassa sellaisten tarvikkeiden vientikielto, joita voidaan käyttää kansallisissa tukahduttamistoimissa, varojen jäädyttäminen ja kielto asettaa varoja tai omaisuutta suoraan tai välillisesti sellaisten henkilöiden saataville tai hyödynnettäväksi, jotka ovat vastuussa vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja demokratian ja oikeusvaltion heikentämisestä Venezuelassa, sekä heitä lähellä olevien henkilöiden saataville tai hyödynnettäväksi. Venezuelan jatkuvan vakavan tilanteen vuoksi Venezuela-asetuksessa on tällä hetkellä nimetty 36 henkilöä⁶¹.

Venezuela-asetuksessa säädettyjä pakotteita ei sovelleta lääkkeisiin, terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin eikä maan väestölle annettavaan lääkintäapuun. Terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin, kuten happeen, hengityksensuojaimiin, henkilönsuojaimiin ja hengityskoneisiin sekä lääkkeisiin ja muihin lääkintätarvikkeisiin, joita tarvitaan covid-19-pandemian torjumiseksi, ei sinänsä sovelleta vientiin, toimitukseen, rahoitukseen tai käyttöön Venezuelassa kohdistuvia suoria rajoituksia (ks. II jakso). Lisäksi Venezuela-asetuksessa säädetyt rajoittavat toimenpiteet ovat kohdennettuja, niillä on selkeät tavoitteet ja ne kohdistuvat tiettyihin henkilöihin, jotka ovat ensisijaisesti yhteydessä asevoimiin, turvallisuuspalveluihin, hallitukseen tai oikeusjärjestelmään. Sen vuoksi on hyvin epätodennäköistä, että EU:n rajoittavat toimenpiteet voisivat vaikuttaa Venezuelan covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettuun humanitaariseen apuun.

Tietyissä harvinaisissa tapauksissa tiettyihin liiketoimiin sattumoisin osallistuvien tiettyjen EU:n pakotteiden kohteena olevien henkilöiden, yhteisöjen ja elinten (jäljempänä 'nimetyt henkilöt') varojen tai taloudellisten resurssien jäädyttäminen saattaa välillisesti vaikuttaa humanitaaristen toimijoiden tarvitsemien tuotteiden vientiin, toimitukseen tai rahoitukseen.

EU:n Venezuelaan kohdistamat pakotteet eivät yleensä mahdollista varojen ja taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville, vaikka tähän

⁶⁰ EUVL L 295, 14.10.2017, s. 21-37.

⁶¹ Ks. Venezuela-asetuksen liitteet IV ja V.

onkin olemassa useita poikkeuksia (ks. I jakso). Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tätä periaatetta ei kuitenkaan todennäköisesti voida soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, kun otetaan huomioon Venezuela-asetuksen rajoittavien toimenpiteiden kohdennettu luonne sekä nimeämisten tyyppi ja niiden rajallinen määrä.

Lääkinnällisten laitteiden toimittamisen edellyttämät oheistoimet (esim. lääkinnällisten laitteiden kuljetus, valuutanvaihto ja varastointi) ovat myös sallittuja. Vaikka kyseiset toimet eivät todennäköisesti kuulu erityisten rajoitusten piiriin, humanitaaristen toimijoiden olisi tarkistettava ne huolellisesti näiden ohjeiden mukaisesti ennen niiden toteuttamista ja tarvittaessa pyydettävä ohjeita asianmukaisilta kansallisilta viranomaisilta.

I. KIELTO ASETTAA VAROJA JA TALOUDELLISIA RESURSSIJA NIMETTYJEN HENKILÖIDEN SAATAVILLE⁶²

1. Voivatko humanitaariset toimijat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun toimittamiseksi Venezuelan siviiliväestölle covid-19-pandemian yhteydessä?

Kyllä. Humanitaariset toimijat voivat tehdä yhteistyötä nimettyjen henkilöiden kanssa, jos se on tarpeen humanitaarisen avun turvallisen ja tehokkaan toimittamisen järjestämiseksi.

Jos siis jokin nimetty henkilö on osallisena humanitaariseen toimintaan liittyvässä liiketoimessa, tämä ei automaattisesti tarkoita sitä, että liiketoimesta on luovuttava. Jos nimetyn henkilön saataville ei aseteta varoja tai taloudellisia resursseja, Venezuela-asetuksessa ei kielletä yhteistyötä nimetyn henkilön kanssa.

2. Miten humanitaariset toimijat voivat varmistaa, etteivät ne aseta varoja tai taloudellisia resursseja nimettyjen henkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville, kun ne toimittavat apua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Humanitaarisilla toimijoilla olisi oltava käytössä vaaditut menettelyt, jotta ne voivat suorittaa tarvittavat tarkastukset sen varmistamiseksi, että humanitaarisen avun toimittamiseen osallistuvia kumppaneita ei ole nimetty EU:n pakotteiden kohteiksi. Covid-19-taudin leviämisen torjumiseksi Venezuelassa annettavan avun yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota niihin nimettyihin henkilöihin, jotka ovat asevoimiin liittyvässä kriittisessä asemassa (bolivariaaninen kansalliskaarti ja bolivariaaninen kansallinen armeija) sekä Venezuelan hallituksen jäseniin, jotka toimivat talouden tai teollisuuden alalla ja jotka voivat osallistua humanitaarisiin operaatioihin. Humanitaaristen toimijoiden olisi myös varmistettava, että nimetyt henkilöt eivät ohjaa varoja ja taloudellisia resursseja (terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet mukaan lukien) muualle. Tämä edellyttää tarvittavien varotoimien ja tarkastusten toteuttamista sen

⁶² Venezuela-asetuksen liitteet IV ja V sisältävät luettelot nimetyistä henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin sovelletaan EU:n pakotteita. Näiden luetteloiden tiedot sisältyvät myös EU:n pakotekarttaan (<https://www.sanctionsmap.eu>) ja talouspakotetietokantaan (<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf>), joihin molempiin humanitaarisilla toimijoilla on vapaa pääsy. Luetteloita päivitetään säännöllisesti. EU:n lainsäädännön virallinen lähde on EU:n virallinen lehti, joka on ristiriitatilanteissa etusijalla.

varmistamiseksi, että kyseiset henkilöt eivät takavarikoi varoja ja taloudellisia resursseja ja että lääkintätarvikkeita käytetään tarkoitettuihin humanitaarisiin tarkoituksiin.

Humanitaaristen toimijoiden, erityisesti niiden, jotka ovat lähimpänä ulkoisia kumppaneita ja alihankkijoita, olisi kerättävä mahdollisimman paljon tietoa ja tiedotettava kumppaneilleen mieluiten sopimusperusteisesti, että varoja tai taloudellisia resursseja ei saa asettaa nimettyjen henkilöiden saataville tai hyödynnettäviksi.

Venezuela-asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan asetuksessa säädettyjen rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta ei aiheudu minkäänlaista vastuuta humanitaariselle toimijalle, jos rikkoja ei tiennyt eikä sillä ollut perusteltua syytä epäillä, että sen toiminta voisi rikkoa kyseessä olevaa kieltoa. Näin ollen EU:n pakotteiden ei pitäisi johtaa sääntöjen vaadittua tiukempaan noudattamiseen. Niitä ei pitäisi etenäkään tulkita siten, että humanitaarisilta toimijoilta edellytettäisiin epärealistisia ponnisteluja todisteiden keräämiseksi tai vastanäytön esittämiseksi.

Humanitaaristen toimijoiden on kanavoitava humanitaarinen apu sellaisten toimien ja henkilöiden kautta, joihin ei ole kohdistettu rajoituksia Venezuela-asetuksessa. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä (ks. myös kysymys 12). Tämä on kuitenkin tässä tapauksessa epätodennäköistä, kun otetaan huomioon nimeämisten kohdennettu luonne Venezuela-asetuksessa.

Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi otettava yhteyttä asianomaiseen kansalliseen viranomaiseen ja tiedusteltava, ovatko niiden menettelyt Venezuela-asetuksen sisältämän säännösten kiertämistä koskevan lausekkeen⁶³ mukaisia. Kansallisten viranomaisten olisi annettava tältä osin selkeää ja oikea-aikaista ohjeistusta humanitaarisille toimijoille.

3. Voivatko lääkkeet, terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, desinfiointiaineet ja henkilönsuojaimet olla ”taloudellisia resursseja”?

Kyllä. Venezuela-asetuksessa esitetyn määritelmän mukaan ’taloudellisilla resursseilla’ tarkoitetaan kaikenlaista ”*aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta, joka ei ole varoja mutta jota voidaan käyttää varojen, tavaroiden tai palvelujen hankkimiseen*”⁶⁴. Lääkkeitä, terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita ja desinfiointiaineita sisältävien lähetysten toimittaminen nimetyille henkilölle antaa tälle mahdollisuuden esimerkiksi myydä tavarat ja saada sitä kautta varoja, joten se merkitsee taloudellisten resurssien asettamista nimetyin henkilöin saataville tai hyödynnettäviksi. Taloudellisten resurssien asettaminen nimetyin henkilöin saataville tai hyödynnettäviksi edellyttää kansallisen viranomaisen ennakkolupaa.

Yksittäisiä kappaleita edellä mainittuja tavaroita voidaan kuitenkin toimittaa nimetyille henkilöille tämän omaan käyttöön tai omaa suojelua varten ilman että kyse olisi taloudellisten resurssien asettamisesta kyseisen henkilön saataville. Lisäksi Venezuela-asetukseen sisältyy poikkeuksia, joiden nojalla kansalliset viranomaiset voivat sallia varojen tai taloudellisten resurssien asettamisen saataville, jos se on tarpeen nimettyjen

⁶³ Venezuela-asetuksen 14 artikla.

⁶⁴ Venezuela-asetuksen 1 artiklan d alakohta.

henkilöiden ja heidän huollettavinaan olevien perheenjäsenten perustarpeiden tyydyttämiseksi, mukaan lukien elintarvikkeiden, lääkkeiden ja sairaanhoidon maksut⁶⁵.

4. Voiko lääkintäavun antaminen olla ”taloudellisten resurssien asettamista nimettyjen henkilöiden saataville”?

Lääkintäavun suoralla antamisella covid-19-tautiin sairastuneille tai sairastuneiksi epäillyille henkilöille ei periaatteessa katsota sinänsä olevan taloudellista arvoa eikä sen kautta katsota voitavan hankkia varoja tai taloudellisia resursseja. Näin ollen se ei ole taloudellinen resurssi, minkä vuoksi nimetyn henkilön osallistuminen tällaisen lääkintäavun antamiseen ei riko Venezuela-asetuksen säännöksiä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan lääkintäavun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, että nimettyjen henkilöiden käyttöön ei aseteta varoja tai taloudellisia resursseja, esimerkiksi jos nämä henkilöt laskuttavat edunsaajia suoritetuista palveluista tai hankkivat minkä tahansa tyyppisiä taloudellisia resursseja omaksi hyödykseen lääkintäavun antamisen yhteydessä.

5. Voivatko humanitaariset toimijat tarjota varoja Venezuelan paikallisille järjestöille covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun, esimerkiksi kun on kyse Venezuelan hallinnossa toimivista nimetyistä henkilöistä tai yhteisöistä. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

II. TUONTI- JA VIENTIRAJOITUKSET⁶⁶

6. Sallitaanko Venezuela-asetuksessa humanitaarisiin tarkoituksiin toimitettavien tavaroiden ja teknologioiden myynti, toimitus, siirto tai vienti covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä. Venezuela-asetuksessa säädetyt EU:n pakotteet ovat kohdennettuja tiettyihin henkilöihin, ja pakotteilla jäädytetään kyseisten henkilöiden varat ja kielletään varojen asettaminen heidän saatavilleen. Niissä kielletään myös tiettyjen televiestintälaitteiden, -teknologioiden ja -ohjelmistojen sekä kansallisissa tukahduttamistoimissa käytettävien välineiden myynti, toimitus, siirto ja vienti⁶⁷. Nämä rajoitukset eivät kuitenkaan vaikuta covid-19-pandemian torjuntaan liittyvien tavaroiden ja teknologioiden myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin. Tässä yhteydessä ’tavaroilla ja teknologioilla’

⁶⁵ Venezuela-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan a alakohta.

⁶⁶ Venezuela-asetuksen liitteet I ja II sisältävät luettelot tavaroista ja teknologioista, joihin sovelletaan EU:n pakotteita.

⁶⁷ Venezuela-asetuksen liitteissä I ja II on yksityiskohtainen luettelo tavaroista, joita ei voida myydä, toimittaa, siirtää tai viedä Venezuelaan.

tarkoitetaan muun muassa lääkinnällisiin tarkoituksiin (hengityksen avustamiseen) tarkoitettuja hengityskoneita tai moottoroituja hengityksensuojaimia ja muita covid-19-taudin torjuntaan käytettäviä lääkinnällisiä laitteita sekä covid-19-testipakkauksia (kuten kvantitatiivinen reaaliaikainen PCR-testaussarja), lääkkeitä, desinfiointiaineita, puhdistusaineita tai kemikaaleja.

Venezuela-asetuksessa kielletään tiettyjen sellaisten henkilönsuojainten vienti Venezuelaan, joita voidaan käyttää kansallisiin tukahduttamistoimiin, kuten suojaliivit ja kypärät. Siinä kuitenkin nimenomaisesti vapautetaan työturvallisuusvaatimusten täyttämiseen tarkoitettut varusteet⁶⁸. Kieltoa ei myöskään sovelleta suojavaatetukseen, luodinkestävät liivit ja sotilaskypärät mukaan luettuina, jota humanitaarinen toimija vie väliaikaisesti Venezuelaan yksinomaan henkilökohtaiseen käyttöönsä⁶⁹. Epäselvissä tapauksissa humanitaaristen toimijoiden olisi pyydettävä tarvittavia selvennyksiä valmistajalta.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

III. MUITA KYSYMYKSIÄ

7. Voivatko EU:n pankit avata uuden pankkitilin venezuelalaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa tukeakseen humanitaarista apua, jonka tarkoituksena on covid-19-pandemian torjuminen?

Kyllä. Pankkitoiminta venezuelalaisten pankkien kanssa on sallittua edellyttäen, että venezuelalainen rahoituslaitos ei ole nimetty yhteisö. Tähän sisältyy uusien kirjeenvaihtajapankkisuhteiden ja yhteisyritysten perustaminen. Pankit voivat myös avata toimistoja, konttoreita ja tytäryhtiöitä Venezuelassa. Tällä hetkellä yhteenkään venezuelalaiseen rahoituslaitokseen ei sovelleta rajoittavia toimenpiteitä.

8. Voivatko EU:n kansalaiset matkustaa Venezuelaan antamaan lääkintäapua covid-19-pandemian torjumiseksi?

Kyllä. Periaatteessa Venezuela-asetuksessa ei kielletä matkustamista Venezuelaan eikä lääkintäavun antamista siellä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

9. Voivatko humanitaariset toimijat ostaa polttoainetta ja vuokrata ajoneuvoja Venezuelasta ja käyttää yksityisen liikenteen palveluja Venezuelassa

⁶⁸ Ks. Venezuela-asetuksen liitteessä I oleva 5 kohta.

⁶⁹ Venezuela-asetuksen 5 artikla.

kuljettaakseen covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettuja terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita Venezuelaan tai Venezuelassa?

Kyllä. Millään Venezuela-asetuksen säännöksellä ei estetä humanitaarisia toimijoita ostamasta polttoainetta Venezuelassa.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan humanitaarisen avun toimittamiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja.

10. Voivatko humanitaariset toimijat auttaa siirtämään covid-19-pandemian vaikutuksista kärsiviä ihmisiä muihin paikkoihin Venezuelassa tai maan ulkopuolella?

Kyllä.

Ks. kysymykseen 1 annettu vastaus, jos kyseessä on erityistapaus, jossa nimetty henkilö sattuu osallistumaan covid-19-pandemian vaikutuksista kärsivien ihmisten siirtämiseen johtavaan ketjuun. Ks. myös kysymykseen 2 annettu vastaus, jossa selostetaan, miten voidaan varmistaa, ettei nimettyjen henkilöiden saataville aseteta varoja tai taloudellisia resursseja prosessissa, joka johtaa covid-19-pandemian vaikutuksista kärsivien ihmisten siirtämiseen.

11. Voivatko humanitaariset toimijat osallistua covid-19-pandemian torjumiseen tarkoitettujen tilapäissairaaloiden, sanitaatiotoimintojen tai tilapäisten infrastruktuurien rahoittamiseen tai rakentamiseen?

Kyllä.

Tapauksissa, joissa nimetty henkilö sattuu osallistumaan rakennustöihin ja/tai saa siitä taloudellista hyötyä, ks. kysymys 1. Näin voi olla esimerkiksi, jos nimetty henkilö perii maksua väliaikaisen infrastruktuurin käytöstä tai säilyttää sen omistusoikeuden covid-19-pandemian aiheuttaman kriisin päätyttyä.

12. Voivatko humanitaariset toimijat toimittaa humanitaarista apua, jos ainoa tapa on toimittaa apua nimettyjen henkilöiden kautta?

Humanitaaristen toimijoiden on aina etsittävä ratkaisuja, jotka eivät riko EU:n pakotteita. Näin ollen humanitaaristen toimijoiden on kanavoitava humanitaarinen apu sellaisten toimien ja henkilöiden kautta, joihin ei ole kohdistettu rajoituksia Venezuela-asetuksessa. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan EU:n pakotteet eivät saisi estää humanitaarisen avun toimittamista, jos muita vaihtoehtoja ei ole käytettävissä. Tämä on kuitenkin erittäin epätodennäköistä tässä pakotejärjestelmässä, kun otetaan huomioon Venezuela-asetuksen rajoittavien toimenpiteiden kohdennettu luonne sekä nimeämisten tyyppi ja rajallinen määrä.

13. Pitäisikö humanitaaristen toimijoiden tarkastaa humanitaarisen avun lopullisten edunsaajien tausta?

Ei. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklan 2 kohdan sekä humanitaaristen periaatteiden eli humanisuuden, puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja riippumattomuuden mukaan humanitaarista apua

on tarjottava syrjimättä. Humanitaaristen toimijoiden on tunnistettava henkilöiden avuntarve näiden periaatteiden pohjalta. Kun tämä tunnistus on tehty, lopullisten edunsaajien taustoja ei tarvitse enää tarkastaa.

IV. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ

14. Yhdysvaltojen Venezuelaan kohdistamissa pakotteissa kielletään useita EU:n sallimia toimia. Pitäisikö jonkin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvien humanitaaristen toimijoiden noudattaa näitä ulkomaisia pakotteita?

Ei. Jonkin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvien humanitaaristen toimijoiden ei tarvitse noudattaa kolmansien maiden yksipuolisia pakotejärjestelmiä.

